

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, szeptember 30.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Zola.
Jótekonny egyesületek szövetkezése.
A Sztérényi-Győrffy ügy a bíróság előtt.
Zola Emil meghalt.
A Länderbank sikkasztója öngyilkos lett.
A Polgári Takarékpénztár ügye.
A szinügyi-bizottság ülése.
Vizsgálat a Szulkovsky gondnokság ügyében
A román királyi pár Aradon.
Tárca: Első szerelmes levelem.
**Csarnok: Jegyzetek az aradi vár ostromá-
ról. Irta: Galsai Kovács Ernő.**

ZOLA.

Arad, szeptember 29.

Az emberi testet öltött *Igazságról* mon-
dunk halotti beszédet.

Meghalt Zola!

Meghalt, mert a realizmus apostolát,
az emberi jogok hatalmas szívű védőjét
nem tette *halhatatlanná* a francia akadémia.

De mégsem halt meg egészen.

Mert halhatatlanná tette őt — a fran-
cia reakció.

Zola ravatalánál visszaszáll az emlé-
kezet arra a közelmúlt időre, amikor a
sovinizmus és a felekezeti elfogultságtól
mámorba merülve egy ország ujjongott
egy nagy jogügyi gyilkosság felett; ami-
kor a lángelkű író odakiáltotta a francia
kormányának és az egész hadseregnek:

— *Gazemberek vagytok!*

A tragédia megrázó volt. Nem a Drey-
fus és nem Zola Emil tragédiája volt az,
hanem Franciaországé. A militarizmus, a
kard diadalmaskodott a szabad szó és a
szabad gondolkodás felett. Aki védelmére
kelt az igazságnak, azt börtönre ítélték;
aki elnyomta az igazságot, azt vállára
vette a nép és diadalmenetben vitte körül
az utcákon.

Szomorú kép volt ez a világszabadság
százszázéves születése napján.

Franciaország szellemi elitje, az egész
művelt külföld sajtója és közvéleménye
odasorakoztak Zola mellé. De szemben
állt vele egy hatalmas érdekszövetkezet,
melynek irányítója, mozgatója a monar-
chikus-klerikális klikk, eszköze pedig a
hadsereg és az utca csöcseléke volt. És
az emberi jogok védője elbukott, mert
nem a hatalomért, hanem az igazságért
küzdött.

Igy volt ez mindig, a mikor a szen-
vedély gyakorolt zsarnok hatalmat egy
nemzet fölött, s az eseményeket nem a
törvény rendje irányította, hanem a fék-
telen tömeg. Zolát börtönre ítélték, mert
védelmére kelt az igazságnak, de a pál-
cát eltörte fölötté az utca csöcseléke, mi-
előtt még megjelent volna az esküdtsek
előtt.

Miként Dreyfust föláltozták az állam-
raison bálványának, ép úgy odadobták
Zolát is a közhangulat molochjának. Hisz
ez is, az is csak — *egy ember* volt.

A szabad köztársaságban, ahol az
emberi jogokért egykor megdöntötték az
évszázados institúciókat: az *örület korszaka-
kában*, ahogy a Dreyfus-ügyet nevezni le-
hetne, a korhadt és összeomlással fenye-
gető institúciókért föláltozták az embert.

Mert nem az *örület korszaka* volt-e
az, amikor egy nemzet örömtánculva uj-
jongott, hogy legnagyobb költőjét börtön-
re ítélték? Amikor Marseilleben, Bor-
deauxban, Lyonban, Avignonban kivilági-
tás volt, s a nép zászlós diadalmenetben
vonult végig az utcákon, mert az esküdt-
szék bűnösnek mondta az ártatlan ember
védőjét? Amikor a nyilvános könyvtárak-
ból kiküszöbölték Zola műveit; s a pá-
risi könyvkereskedők beszédtek kiraka-
taikból az író munkáit, mert megessett,
hogy egy könyvkereskedő kirakatát be-
zuzta a tömeg, s Zola műveit, melyek ott
ki voltak téve, nyilvánosan elégette.

Sőt még ez is kevés volt. A világ
legelső nemzete nem elégedett meg a sza-
badságvesztéssel, a nyilvános üldözéssel,
neki több kellett: Zola becsülete.

S az észvesztő forogtag közepette
összeült a becsületrend tanácsa is, hogy
megfossa Zolát a rend jelvényeitől. A
kataszteri biztos, a kinek lakásán kétes-
hírű asszonyok adtak találgatást előkelő
uraknak; a katonatiszt, aki elsikkasztotta
alantasainak zsoldját; a kisfizetésű bíró,
akinél ára volt az igazságnak: fölemelt
fővel hordhatta a becsületrend szalagját.
De Zolát, korának legnagyobb fiát, szé-

TÁRCA

Első szerelmes levelem.

(Pvotapenko J. N. után oroszából.)

Megtettem. Nincs több hátrálás!

Öt perce, hogy becsukódott az ajtó a hor-
dár mögött. A lelkére kötöttem, hogy a legbel-
ső zsebébe rejtse leveletemet, mert azt hiszem,
hogy ha a kezében vinné, a járó-kellők mind
rászegeznék tekintetüket, hogy nyomára jöj-
jenek a tartalmának.

Mióta elment, itt ülök, mintegy varázslat-
tal lekötve, a karosszékben a kandalló előtt s
a parázsba bámulok, melyből lángnyelvek csap-
kodnak tel a legszeszélyesebben, hihetetlen alak-
kokat öltve. Mélyen mellemre horgasztom a
fejemet s nehezen lélekzem. Állapotom hasonló
ahhoz, melyet valaki érez, midőn a mellék-
szobából kilép, ahol gyilkosságot követett el...
Már megbánja, már felfogja tettének borzasz-
tóságát s pillanatról-pillanatra várja, hogy fel-
tárul a szoba ajtó s letartóztatják. De hát most
már megtette. Nincs több hátrálás.

— En nem követtem el gyilkosságot. Isten őriz-
zen! Én békeszerető ember vagyok, szerény
egyetemi polgár a második kurzusban, félnék
az ostobaságig, szóval fiatal, megbocsáthatatlanul
fiatal!... Oh és én nem követtem el
gyilkosságot, csupán csak egy levelet küldtem
el. De meg kell mondanom, milyen volt tulaj-
donképpen az a levél.

Egész hihetetlenül történt a dolog. Ezelőtt
éppen egy héttel mutattak be neki a színház-
ban. Oda hurcoltak hozzá a páholyba és el-
mondták neki, hogy énegy talentumos fiatal
ember vagyok és valamikor híres matematikus
lesz belőlem. A bájos teremtség kezét nyújtotta,
egy pár szót szólt hozzám, rám sosolygott és
én egyre jobban elpirultam.

Mindő gyönyörű az arca! A szeméi, a szem-
öldökei, a szája, az orra, az álla, aranyosan
csillogó haja, büvös mosolya, ezek a gyöngy-
fogak! Abban a pillanatban beleszerettem oly
örületesen, oly határtalanul, amint csak egy
huszonkétéves tanuló képes. Természetesen na-
gyon bárgyuan viseltem magamat, fonák fele-
leteket adtam s annyira belelovagoltam maga-
mat az ostobaságba, hogy mikor azt kérdezte
a bájos nő tőlem, hogy van-e nagynénem, sem-
mit sem feleltem neki, mert elfelejtettem, hogy
egyáltalában van nagynénem.

A hét folyamán nem tettem egyebet, mint
keresve kerestem az alkalmat, hogy közeled-
hessem „hozzá.” hogy láthassam „őt.” Énnél-
fogva elmentem két hangversenyre, melyeket
kezdettől végig türelmessen meghallgattam,
bár semmit sem érték a zenéhez és ki nem
állhatom, végigácsorogtam két esti misét s
résztvettem három lakomán; végezetül pedig
kikísértem a földi maradványait egy magas
államhivatalnoknak, akit nem ismertem s a ki-
hez semmi közöm nem volt. Mindemezt alkal-
máknál boldog voltam: két szót szólni „hozzá”
elrontottam legalább két font véretem — mert

én úgy találom, hogy a bosszuság rontja a vért
s egyre ostobább lettem a sok pirulástól.

De mind eme fatalitások le nem hűtötték
érzelmeimet. Szerelmem nőtt, nőtt s annyira
végtelenbe nyult, hogy a hét végén már nem
bírtam kitartani és... és... és levelet kel-
lett „neki” írnom. Mindenki beláthatja, hogy ez
ostobaság, klasszikus ostobaság, Most már én is
értem, de akkor!

En huszonkét éves vagyok, a bájos asz-
szonyka 34 éves, nagyon művelt, szép, kedves
férje van, pompás bajusszal és még pompásabb
kőszénbányákkal. És nekem a legcsekélyebb
okom sem volt feltételezni, hogy „ő” is szerel-
mes belém. De mit törődtem én azzal. Vakon
bele voltam bolondulva, és szerelmes levelet küld-
tem neki.

Csupán azért küldtem a levelet, mert nem
éreztem többé képesnek rá magamat, hogy tit-
komat keblemben zárjam. Mert hát borzasztó
dolog ám a be nem vallott titkos szerelmem!
Most már megvan, nem léphetek vissza, a kocka
el van vetve!

A hordár tovasiet Pétervár utcáin. A kan-
dalló előtt ülve hallom minden lépését, úgy
rémlik előttem, mintha kivenném nagy nehéz
csizmáinak súlyos kopogását a kemény, fagyos
kövezeten... Siet, mert bőségesen megfizet-
tem... Végre a ház elébe ér, megáll, becsen-
get. A mogorva kapus barátságatlanul néz rá,
s kéri tőle a levelet, hogy átadja annak, a ki-
nek szól.

Egész tisztán vélem hallani mindkettőnek

gyelte a becsületrend soraiban a francia nemzet . . .

A gyász e szomorú napján pedig, mint egykor az tevő, aki most kihűlt tetem, odakiált Franciaországnak az egész művelt világ:

— *J'accuse!*

Vajjon levezekli-e a halott koporsójánál azt, amit az élő ellen vétkezett?

* * *

Jótékony egyesületek szövetkezése.

— Válasz egy cikkre. —

Arad, szeptember 29.

„A humanizmus nagy lendületet vesz Arad városában azzal a tervvel” — e szép szavakkal kezdi be az Aradi Közlöny egyik cikkirója érdekesen és szellemesen megírt iránycikkét (szeptember 27.), mely terv ismertetését azután úgy fejezi be, hogy a Fehér Kereszt lelencház egyesület és a „Szegény tanulókat segélyező egyesület” valószínűleg egybeolvadnak. A cikk további részében még biztatást nyerünk az iránt, hogy „a humanizmusnak megkülönböztetett napjaként ünnepelhetjük azt, ha az egyesülést véglegesen kimondják”.

Lehet, hogy nem ismerem jól a humanizmust, az is lehet, hogy nem vagyok barátja a szép frázisoknak sem: de én nem hiszem, hogy a humanizmus nagy lendületet vesz ezzel az egyesülési tervvel, és abban is Tamás vagyok, hogy ünnepnapja leszen a humanizmusnak, ha a tervezett egyesülést kimondják.

Pedig barátja volnék az egyesülésnek. Magam is azt tartom, hogy Aradon sok az egyesület és kevés hozzá a foka-tag és hogy az egyesülés egészségére válnék úgy az egyesületnek, mint a tagoknak is. Szívesen látnám, ha a kaszinó egyesülne a Lloydal, mi által huszonegy koronát takarítanék meg, és azt sem bánám, ha a „Heti Értesítő” beleolvadna valamely más heti lapba. Egyesüljünk, egyesüljete, egyesüljenek! Én reá adom az áldást, ha különböző felekezethez tartoznak is.

De hogy miért egyesüljön a „Szegény ta-

nulókat segélyező egyesület”, azt, a tagadhatlanul ügyesen megírt cikkből sem tudnám megérteni. Nincs talán elég anyagi ereje? Van, még pedig olyan, hogy sokaknak szemét szurja! Talán nem tölt be egész hivatást? Magasztosabbat képzelni sem lehet! Vagy a vezetőségében nincs elég körültekintés, erély és kitartás? Szébb himnuszt az én gyenge tollam sem tudna megfogalmazni. Miért egyesüljön, ha a maga lábán oly szépen, oly jól és erősen tud megállni, ha boldogulni tud magában is.

Száz ok van rá, hogy ne egyesüljön és egy ok sem szól a mellett, hogy egyesüljön.

Még azt sem fogadhatom el oknak, hogy — mint a jelzett cikk annyi ékesszólással mondja — „Leitner Ernő dr. a Fehér Kereszt igazgató orvosa mindent elkövetett, hogy az egyesülés létrejöjjön.” Igazán kár a fáradságért. A „szegény tanulókat segélyező egyesület” tagjai nem kívánják azt, hogy a nevezett célból mindent kövessen el, sőt hálával lesznek iránta, ha semmit sem követ el, hanem úgy hagyja a dolgot, a mint az mostan van. A tagok nem sokalják azt a csekély hozzájárulást és felette meg vannak elégedve azzal a nagy és impozáns eredménnyel, melyet az egyesület és az annak élén álló nemes urnő elért és felmutatott.

Maga a magasztos ügy további sikeres fejlődése is azt kívánja, hogy e nemes és eszes nő ott álljon és maradjon azon a magas polcon, a melyre a bizalom állította. Fáradhatlan buzgalommal, arca verejtékével szerezte meg — miként más ember a kenyerét keresi meg — a közönség elismerését és szeretetét. Kevés ember a szükségesért sem fárad többet, mint a mennyit e lelkes asszony fáradt az általa felkeltett humanus ügyért.

Ez okból én is a magamévá teszem azokat az elismerő szép szavakat, melyekkel cikkiró az egyesület első asszonyát az egekig magasztalja. Csak hogy az egeket hagyjuk meg az angyalok és a madaraknak és kívánjuk, hogy az elnöknő minél tovább, minél hosszabb ideig ott maradjon, a hol most van: az egyesület élén.

De egyébként úgy áll a dolog a Fehér Ke-

reszt lelencház egyesület:“ érdekeire nézve is. Annak is megvan a maga nagyszabású, egész munkát követelő célja és akciója. Teljes elismeréssel vagyunk ennek az egyesületnek működése iránt is.

Ha pénz nincs, hát legyen türelemmel és igyekezzék ezt akként megszerezni, mint azt a „Szegény tanulókat segélyező egyesület” tette. De úgy szerezni pénzt, miként azt cikkiró véli és tanácsolja, hogy egyszerűen vegye el, vagy mondjuk fogadja el a más humanus intézmény keservesen megszerzett és nagy munka árán megtakarított tőkáját, ezzel a humanizmus nemcsak hogy nem fog egy hatalmas lépéssel előre jutni, hanem igenis egy óriási blamázzsal terheli meg magát.

Eltekintve attól, hogy más-más feladata van mindkét egyesületnek, mindkét intézménynek megvan a maga külön-külön patrónusa. A lelencház állami intézmény lesz, holott a „Szegény tanulókat segélyező egyesület” társadalmi intézmény és az kell, hogy maradjon is. Az állam csak bajt okozna, ha a társadalmi intézményeket vállalná magára, a társadalom meg hibát követne el, ha az állam munkásságát akarná végrehajtani. Maradjon minden intézmény a maga keretében és hivatásában.

Az említett vezércikkben csak egyetlen egy okot találunk, mely — a sorok között — a két egyesület egybeolvadását indokolta teszi. Az egyiknek nincs pénze, holott a másiknak van. Az előbbi a humanizmus nevében kéri a pénzt az utóbbtól. Ez inkább a szocializmus hangja, mely felteszi a humanizmusról, hogy gombát evett. Cikkiró ne csak arra tanítson bennünket, hogy „szeresd felebarátodat”, hanem arra is, „ne kívánd a másét”.

A „Szegény tanulókat segélyező egyesület” régi intézmény, holott a „Lelencház” egészen új: az elsőnek vagyona van, míg az utóbbinak nincs. Hát miért olvadjon a régi az újba, a gazdagabb a szegénybe. Ezt mondják meg azok, kik „mindent elkövetnek, hogy az egyesülés létrejöjjön”.

Az egyesülés nem érdeke egyik humanus intézménynek sem. Nem fekszik érdekében sem a közönségnek, sem a humanizmusnak. Külön-külön kisebb lesz a két egyesület, de

ahangját, a kapus leereszkedően megvető beszédét és a hordár sürgető, meggyőző szavait, ki, mert fényesen meg van fizetve, a legkisebb részletig hűen akarja teljesíteni megbízatását. Sejteti látszik, hogy a zsebében titok nyugszik. És ime! Rábeszélő tehetségének sikerül az „olympusit”, meghatni, bebocsátja őt a lakás ajtajához érve, magával az urnővel kíván a hordár beszélni. És „ő” kijő hozzá s átveszi tőle a levelet . . . Mi lesz most? Mi lesz?

A bájos asszonyka a terembe megy. A lámpa elé áll s elkezd a levelet olvasni . . . Az én szívem dobog, mint egy fujtató . . . Hátra vetem a fejemet s hallgatózni akarok . . . Tisztán hallok a levelem tartalmát, melyet imádoztam félhangon olvas:

„Nagysád csodálkozni fog és soraim talán fölháborodását fogják fölkelteni . . . De mindenre kérem, ne gondoljon rosszat rólam. Nem vagyok többképes érzelmeimet rejtgetni. Mindenkinék joga van istenségének hódolatát bemutatni . . . és én csak azt a jogot kérem nagysádtól, hogy megvallhassam, hogy imádom, mióta legelőször megpillantottam. A legnagyobb boldogság volna rám nézve, ha életemet adhatnám Nagysádnak. Odaadó imádozója. (Erre következett teljesen kiírott nevem.)

Hirtelen fejem ragadtam magamat és felugrottam. Képzeldésem, mely szakadatlanul működött, most egy másik képet állított előm, az egész helyzetet tisztán láttam . . . Bizonytalán így és nem másképpen fog lebonyolódni . . . A fiatal nő alig bírja a levelet végigolvasni, ellenállhatatlan kacaj tör ki belőle, főleg amint a nevemet olvassa.

Az ifju, aki szünetlenül pirul. A ma-

tematikus, a ki reméli, hogy híres ember lesz belőle.

Nebet, nevet, mint egy őrült s a férje, aki eddig egy karosszékekben ülve ábrándozott, oda lép nozza:

— Mi az? — kérdi.

A nő átnyújtja neki a levelet. A férj elolvassa és nevet; nevetve ülnek asztalhoz s az én levelemre tett élcés megjegyzésekkel füszerzik vacsorájukat.

Persze kénytelenek nevetni, gunyolódni, joguk van hozzá. Valóban roppant komikus — ez a piruló ifju, aki imádoztja jelenlétében nem tud okosan beszélni, ez a híres „in spe” matematikus végtelenül nevetséges alak és a mellett hevesvérű ember, aki egy hét alatt örülésig képes beleszeretni egy nőbe s szerelmes levelet mer neki írni.

A férj boncolgatja leveletem, megjegyzést tesz minden egyes mondatára s végre arra a következtetésre jut, hogy számadásra kell vonni azért a levélért.

És nevetnek, bosszankodnak és gunyolódnak fölöttem, aki a levél íráskor azt hittem, hogy az imádozt nő osztani fogja forró érzelmeimet! Ó, akit fényes palotájában az imádók serege vesz körül, kik mindnyájan rajongnak érte, kik azonban nem olyan badarok, hogy ostoba leveleikben bevallják neki érzelmeiket, a kiknek szabad a bájos nő kezét megcsókolni, ha alkalom kínálkozik rá — és éppen nem lesznek nevetségesekké, ha ezt a kis kezűt kissé forróbban az ajkukhoz szorítják, mintsem az illendőség kíváná.

Ilyen nőről ábrándoztam én magános óráimban, mint minden ifju ábrándozni szokott,

kinek a lelkében forró szív lüktet, ha sajátos érzések, félig esengés, félig elragadtatás, félig megbánás és aggasztó várakozás áradnak el egész valóján.

Mint üldözött vad bolyongok szobám egyik szögletéből a másikba, be-behunyam a szememet, hogy valami másra gondoljak, hogy valamely megváltó gondolatom jöjjön . . . De miért? hiszen a kocka már el van vetve.

Neveltségessé tettem magamat. Hóbortos csinyemet megtudják holnap összes ismerőseim s rokonaim, nevetni fognak, vállat vonogatni s mosolyogva mutatnak az utcán utánam. Oda hirnevem, mint törekvő, komoly ifjunak, ki matematikai tudományokkal öli magát, — csak egy tiltott gyümölcsök után kapkodó, nőkre epekedő szerelmes embert fognak bennem látni . . . Most már sehol sem mutathatom magamat. A jelentékeny, lapos jellemek, kik eddig irigyek voltak hirnevemre, most alkalmat nyernek rá, hogy szívők szerint gunyolódhassanak fölöttem.

Szívesen odaadnék egy évet az életemből, ha nem irtani volna meg és el nem küldöm ezt a levelet!

Kétségbeesve hanyatlottam vissza újra karosszékeembe a kandalló előtt s tehetetlenül bámultam a kékes lángokba, melyek a hasábokról feiszökdeltek.

Az előszobában megszólal a csengetyű. Felugrom, sietek, rohanok ki a szobából, kinyitom az ajtót, aztán megdöbbenve, részketve húzodom vissza . . . A hordár áll előttem, ugyanaz, akit a levéllel elküldtem . . . Elöttem áll s a zsebeiben keresgél valamit. Ugyan mit? Bizonyosan valamely megvető választ, megalázó ké-

erősebb és mozgékonyabb is egyuttal. Örülünk, hogy két ily magasztos intézményünk van, a melyre büszkék lehetünk.

Minek, miért és kiért két jó dologból egy kevésbé jót csinálni? Sincerus.

TÁVIRATOK.

A sipka-szorosi ünnep.

Sejnovói tábor, szeptember 29. Ma reggel avatták fel ünnepiesen a sipkai emléktemplomot és szemináriumot *Nikolejavics* Miklós orosz nagyherceg. *Ferdinánd* bolgár fejedelem, az orosz tábornokok, az orosz és bolgár papság és a többi vendég jelenlétében. A felszentelést a sztara-szagarai érsek végezte. A felszentelés után a fejedelem és a nagyherceg szemlét tartott a veteránok felett. Az ünnepi lakomán *Ferdinánd* fejedelem pohárköszöntőt mondott, a melyben arra emlékeztetett, hogy Sipka iszonyu harci jelenetek színhelye volt, de a harcra derős béke következett. Oroszország a dicsőséges tettek megörökítését kívánta az elesett hősök lelkiüdvének szentelt templom alakjában. A mozgalom élére az orosz cár állott és az egész orosz nép követte. Így teremtették meg a jövő nemzedékek számára az Oroszország által hozott nagy áldozatok dokumentumát. E templom harangjainak a Balkán mindkét oldalán a keresztény szeretetet és a testvérnép áldozatkészségét kell hirdetniük. Az ortodox szlávok könyörgése mindig meghallgatásra talál. A mai nap a két nemzet ünnepies egyesülését jelenti. A fejedelem azután örömeinek adott kifejezést, hogy az ünnepen jelen van az orosz főhadvezér fia, majd a bolgár nép és hadsereg nevében köszönetet mondott az orosz cárnak tanusított jóindulatáért és poharát *Miklós* cár és a cári család egészségére üritette. *Miklós* nagyherceg válaszában köszönetet mondott különösen a figyelemért, a melyben atyját részesítette a fejedelem. Oroszország áldozatai meghozták gyümölcsüket. *Miklós* cár mindig jóindulatot érez Bulgária iránt, a mely önálló alapon fejlődött. A nagyherceg végül a fejedelem egészségére és országának virágzására üritette poharát.

rést, hogy a házuk küszöbét többé át ne lépjem, kihívást párbajra! . . . Válasz? kérdezem a hordártól és a hangom, a lábaim, kezeim, ajkam, az egész fejem reszketnek, reszket az egész testem, mintha láz gyötörné.

Végre megtalálta az ember, amit keresett: egy levelet nyujt át, melyet magam irtam. A szép asszony olvasatlanul küldi vissza — villan át agyamon s a kellemetlen érzésekhez, melyek megrohantak, vegyül a tudat, hogy megalázva állok a hordár előtt.

— Mi ez? Mit jelent ez? — dörmögtem s égni éreztem a saját leveletem az ujjaim közt.

— Senkitem volt otthon! mondja nagy alázatosan az ember. Az urságok még nem tértek haza a lakomáról . . . Tetszik parancsolni, hogy később még egyszer visszamenjek?

A hordár erre olyan jelenetnek volt a szemtanuja, a minőt bizonyára még soha életében nem látott. Kitérő hálálával a menyazetre emeltem s kezeimet, örülteként táncoltam a szobában s ordítottam örömben.

Erre a hordárhoz rohantam, megcsókoltam őt s közel álltam hozzá, hogy szereimi vallo-mást tegyek neki. Már erősen hitte, hogy örültem van dolga, erre elővettem a tárcámat és egy rubelt adtam neki, majd egy másodikat, egy harmadikat, — és még mindig azt hittem, hogy szerencsém a szerencsétlenségben ezzel nincs eléggé megjutalmazva.

Tíz év mult el ama nap óta s azóta sem irtam több szerelmeslevelet.

A Sztérényi-Györffy ügy a bíróság előtt.

(A fonógépek titkai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 29.

Nagy feltűnést keltett a mult hónapban az a vizsály, mely *Györffy* Gyula dr. országgyűlési képviselő és a kereskedelmi miniszterium egyik tanácsosa: *Sztérényi* József között kitört. A kormány részére történő szállításokról van szó a kinos ügyben. *Györffy* az országgyűlésen egy erdélyi kerületet képvisel, amelyet székelyek laknak. A rossz viszonyok közt élő székelység felsegítésére akartak valamit tenni. Felmerült tehát az eszme, hogy a székely nép közt az állam fonógépeket fog kiosztani.

A fonógépek szállítására *Engel* Kálmán mérnök tett a miniszteriumnak ajánlatot s eljárt a dologban *Györffy* dr. képviselő. A gépeket kipróbálták s mikor a terv megvalósulásra került volna, *Sztérényi* József miniszteri tanácsos, ki a miniszteriumban az ügygyel foglalkozott, kijelentette, hogy az állam nem mehet bele az *Engel*-féle ajánlatba, mivel a gépei rosszak, illetőleg amellet, hogy drágák, nem is felelnek meg a célnak.

Erre történt a nagy port felvert összetűzés a tanácsos és a képviselő közt. Az utóbbi azzal vádoita *Sztérényit*, hogy noha előbb a szállítás, illetőleg a gépek kiosztása mellett volt, később frontot változtatott, még pedig azóta, amióta valami *Klinger* Henrik nevű ember avatkozott a dologba és járt nála. Viszont a tanácsos meg azt állította *Györffyről*, hogy ez panamázni akart a százezrekre rugó szállításnál, amelynél nem a székelység érdekében járt volna el, hanem tulajdonkép az *Engel* érdekeit képviselte.

Természetesen, botrány lett a dologból. *Györffy* arra hivatkozott, hogy ő önzetlenül foglalkozott a kérdéssel s azért szakította meg a *Sztérényivel* való érintkezést, mert ez — bár előbb jónak találta az *Engel*-gépeket, melyeket épp az ő ajánlatára *Hegedüs* Sándor akkori miniszter a máramarosi kiállításon ki is állított, — egyszerre csak így kezdett beszélni:

— Ejh, mit bánom én, ha a székelyek fel is akasztják magukat. Itt az fog történni, a mit én akarok!

Ennyire elmérgesedvén az affér, *Sztérényi* miniszterétől fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen. (Ennek befejezéséről más helyen emlékezünk meg.) De az ügy odakerült a bíróság elé is. Nevezetesen *Györffy* képviselő *rágalmazás és becsületsértés* címén panaszt emelt *Sztérényi* ellen, mert az állítólag híresztelte felőle, hogy ő csak panamázni szándékozott s e célból *Sztérényit* megvesztegetni is próbálta.

Az érdekes tárgyalást mára tüzte ki a budapesti büntetőjársbíróságnál dr. *Baumann* Mór bíró. Nagy hallgatóság jelent meg a tárgyaláson, melyre a pörös felek személyesen jöttek el, mindegyik ügyvéddel. *Györffy* képviselő *Eötvös* Károlylyal, *Sztérényi* pedig dr. *Nagy* Dezső védővel.

A bíró, miután megnyitotta a tárgyalást és ismertette a pör tárgyát, megkérdezte a feleket, hogy nincs-e valamely előzetes előterjesztésük.

Dr. *Nagy* jelentkezik szólásra:

— Igenis van. Én ugyanis *Sztérényi* tanácsos ur nevében *viszonzadát* emelek *Györffy* képviselő ur ellen ama levele miatt, amelyet *Láng* Lajos kereskedelmi miniszterhez ez ügyből kifolyólag intézett. A *viszonzadám* *becsületsértésre* irányul és kérem a kérdéses levelet beszerezni.

Eötvös Károlynak, a panaszos képviselő jogi képviselőjének nincs észrevétele.

Erre dr. *Baumann* bíró kimondotta hozott határozatában, hogy tudomásul véve a *viszonzád* emelését, a levél megszerzését elrendeli s e végből *elhalasztja* a tárgyalást.

A szóban forgó levélnek, melyet *Györffy* képviselő néhány hét előtt *Láng* Lajos kereskedelmi miniszterhez intézett, panaszolt paszszusa így hangzik:

„ . . . *Sztérényi* engem panamázással gyanusít szeltében hosszában. Husz éve vagyok képviselő, soha semmit kormánytól vagy hatóságtól nem kértem és nem kaptam. Erthető tehát, hogy egy ilyen *piszkos gyanusítás* felháborít és azt senkinek, de legkevésbé egy miniszteri tanácsosnak és épp egy *ilyennek* eltűnni hajlandó nem vagyok . . . Minthogy azonban *ittől az egyéntől multjánál fogva* lovagias elég ételt nem kérhetek, kénytelen vagyok a *nyitító* bíróságnál keresni oltalmat. A pártkö-eléknek azonban tartozom azzal, hogy ezt neked, *Kegyelmes* Uram, miniszterünknek bejelentsem stb.“

A legközelebbi tárgyalást a bíró *október 11-ének* délelőtt 11 órájára tüzte. Addig intézkedik, hogy a miniszter e határnapig megküldje a kérdéses levelet a bíróságnak.

A Ländlerbank sikkasztója öngyilkos lett.

(Jellinek holttestét kifogták.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 29.

Jellinek Ödönt, a Ländlerbank sikkasztóját megtalálták. De nem elevenen, hanem holtan, még pedig azon a helyen, a hol lagutoljára látták, *Krems* mellett. Bécsből jelentik ugyanis, hogy *Jellineknek*, a sikkasztónak holttestét *Altenuoerth* mellett *Krems* közelében kifogták a *Dundból*.

A sikkasztás története ismeretes. Egy véletlen pénztári rovincsolás vezette r. a Ländlerbank igazgatóságát arra a meglepő felfedezésre, hogy a bankot milliók erejéig megkárosították. Ez a hivatalnok, a ki olyan hallatlan módon visszaélt a beléje helyezett bizalommal *Jellinek* Ödön pénztári hivatalnok volt. Hamarabb, semmint hitték, elárulta magát, aki, mikor a rovincsoló igazgatók gyanutlanul kérték tőle a csek-pénztár ellenőrző könyvét, azzal a kifogással, hogy ezt egy másik osztályból áthozza, elrohant és vissza sem tért többé.

Csütörtök egy hete fedezték fel a sikkasztást. A tényleges hiány 2.400.000 korona, mert az eredetileg öt milliót meghaladó kár fedezetet talált részben a sikkasztó magánvagyonában, részben vállalatokba fektetett tekintélyes követeléseiben.

A legszorgalmasabb nyomozás dacára sem voltak képesek *Jellinek*et elfogni, mert oly gyorsan és ügyesen menekült Bécsből, hogy már-már lemondottak arról, hogy csaknem tíz napi szorgos kutatás után még rá akadjanak. Ezerféle áhír jutott a lapokba s épp maga a legszélesebb körű nyomozás, az érdeklődés a kitűzött jutalomdíj iránt hozta forgalomba ezt a számos hirt, hogy majd itt, majd amott látták *Jellinek*et. Hogy mennyire lemondottak arról a feltevésről, hogy *Jellinek* öngyilkosságot követett volna el, mi sem bizonyítja jobban, mint az a hír, a melyet a mai nap folyamán Londonból jelentettek. A hír ugyanis az volt, hogy *Jellinek* Bécsből Svájcra keresztül London felé s onnan tovább menekült. Az a hír azonban, hogy *Jellinek* Ödönt Londonban tartóztatták volna, korainak bizonyult, mert hire jött annak, hogy *Jellinek* Londonból szerencsésen folytatta utját. Azt táviratozták, hogy a londoni s a bécsi rendőrség között élénk

táviratváltás folyik, mert a londoni rendőrség számos olyan adatnak jutott a birtokába, a melyek a sikkasztó nyomába vezethetik.

A nyomozás tehát egészen téves irányban indult meg. A sikkasztó számot vetett bűnének nagyságával és kikerülte a földi igazság súlyát.

Sikkasztása, mint említettük, milliókra rugott. Azt, hogy mióta üzte a sikkasztást, még pontosan meg nem állapították, de mert millióokról van szó, bizonyos, hogy hosszabb idő óta károsította meg a bankot, a melynek szemében pedig ő volt a lelkiismeretes, ügybuzgó hivatalnok igazi mintaképe. Lemondott még a szabadságáról is, csak hogy a bankban lehessen. Most derült ki, hogy miért volt oly feltűnően lelkiismeretes. Hogy felesége tudott, vagy csak sejtett volna valamit férje bűnös üzemeiről, nem valószínű. Valamint azt sem lehet tudni, hogy mikép határozta el magát Jellinek ilyen bűnre, holott tudvalevőleg vagyonos ember volt ő maga, felesége s rokonai is. Minderre csak egy felelet adható: a telhetetlenség, a hirtelen meggazdagodás vágya s az alkalom széditették le Jellinek a tisztesség útjáról, aki — mi alatt őt keresték, kutatták ország- és világszerte, már régen leszámolt önmagával és öngyilkos lett.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Kendi Margit, szimű. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: A napfogyatkozás, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: Vajunk el, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Cigánybáró, operette. (Páros bérlet.)

A gyulai szezon vége.

Hét hétig tartott a színészvilág a gyulai Erkel-szinkörben, melynek szellős szinpadán keresztül ezután csak az őszi szél, (vagy hogy realisabbak legyünk: a „cug“) jár a méla októberi napokon. Ez a léghuzam ugyanis egyik nevezetessége a gyulai szinkörnek, s nem a maga mivoltáért nevezetes, hanem azért, hogy színészek és közönség hősiesen kiállották. A színészeket még csak kötötte a muszáj, de a publikum a maga jószántából tartott ki az utóbbi hét rendkívül hűvös estéin is, és minden alkalommal szépen megtöltötte a szinkört.

Az utolsó héten az érdekességek egész sorozata jutott ki a gyulaiaknak. Premier, vendégjáték, bucsuzók váltakoztak sűrűn. A premier helyiszerező műve: Major Simon dr. *Bűnös asszony* című népsziműve, melyhez a szerzővel együtt Székely Sándor írta a nótákat. A darabnak zsufolt ház közönsége tapsolt.

A bucsuzók közül rendkívül meleg ünnepelésben volt része *Zilahynának*, ki a *Cigánybáró* Saffijában gyönyörű hangjával elragadta a közönséget. Mikor vasárnap elutazott, valóságos bandérium kísérte ki a pályaudvarhoz. A Cigánybáró szép sikerét *Bejczy*, *Bejczyné* és *Polgár* segítették elő.

Az elmúlt hét kiemelkedő estéi voltak, mikor *Rózsa Lili* lépett fel újból néhány hét előtti nagy sikereinek színhelyén. Az új primadonna (ezuttal is mint vendég) *Lotty ezredesei*-ben nemcsak az ezredeseket, hanem a közönséget is megbolondította. A *Napfogyatkozás* Azrájában bemutatott bájos alakítása, a gyulai szezon-fogyatkozás után az aradi szezon felkelő napja lesz, mert a második előadásán ebben mutatkozik be *Rózsa Lili* Aradon.

B. Szabó József, Polgár Sándor, Sarkadi játszottak még nagy sikerrel a tuti-fruti darabban.

A társulattól megváló *Haller Irma* kedves emlékeket hagyott a gyulai közönség szívében. A *Nebántsvirág*-ban vett bucsut s Denise sokkal jobban sikerült, mint az, amelyet Aradon láttunk tőle.

Zola Emil meghalt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 29.

A világirodalomnak gyásza van: meghalt *Zola Emil* korunk egyik legnagyobb regényírója, egyik legkiválóbb szelleme. Az ő irodalmi munkásságát a maga klasszikus értékén kívül növelte az irány, a melynek Zola egész életében törhetlen, acélkaru harcosa volt: az igazságért való küzdelem. Ez nyilatkozik meg minden regényében, s ez indította arra, hogy az ártatlanul elítélt Dreyfus kapitány érdekében fölvegye a megpróbáltatásokkal, szenvedésekkel teli harcot. A ravatalnál, a mely elé Franciaországon kívül az egész világ járul, két géniusz gyászol: az *Irodalom* és mellette az *Igazság*.

A váratlan halálesetről, a mely egész Európát megdöbbenetete, a következő távirati tudósításokat vesszük:

Az első hír.

Páris, szeptember 29.

Zola Emilt ma lakásán halva találták. A halált minden valószínűség szerint *szerecsellenség okozta* és annak közvetlen előidézője megfuladás volt.

Zola felesége is súlyos betegen fekszik. A halál híre néhány perc alatt bejárta egész Párist és leirhatatlan megdöbbenést keltett.

Az utcákon különféle verziók terjednek és a nép izgatottan várja az újabb híreket.

A halál oka.

Hivatalos vizsgálat konstata, hogy *Zola halálát a légfűtő-készülékéből terjedt gázömlés okozta.*

A legnagyobb valószínűség szerint a gázömlés *egy kályha-cső eltolódásából származott.* A kiömlő gáz oly nagy mennyiségben áradt szét, hogy attól Zola megfuladt.

Zola nejét ugyanabban a szobában eszméletlenül találták. Allapota veszélyes, de az orvosok, a kik azonnal ápolás alá vették, azt hiszik, hogy *sikerül megmenteni az életét.*

Zolán is tettek élesztési kísérletet, de azonnal látták, hogy minden hiábavaló.

Birói vizsgálat.

Noha általában azt hiszik, hogy *Zola halálát* baleset okozta, a bíróság mégis két szakértőt küldött ki, a kik a halál okát minden kétséget kizáróan megállapítsák.

A gyanuja az adott okot, hogy a szőnyegen dejektumok nyomaira akadtak, továbbá az a körülmény, hogy a hálószobát nem légfűtő készülékkel, hanem *külső kandallóval fűtik.*

Zolánét több orvos ápolja, de mindeddig nem tért eszméleteire. Mindenki türelmetlenül várja Zoláné megszólalását, a mely az első világosságot fogja nyújtani a fölöttébb titokzatos haláleset ügyében.

Gyilkosság?

A mint *Zola halálának első híre* elterjedt, *gyilkosságról, öngyilkosságról* beszéltek. Olyan verzió is keringett, hogy *Zola*

bosszu áldozata lenne s azt valamely el-lensége, aki még a *Dreyfuss-affér* idejében esküdtött ellene, hajtott volna végre. Neveket is találgattak már. Az öngyilkosságra nem tudtak elfogadható okot találni, csupán némelyek emlegették *Zola régi, gyógyithatatlan betegségét.*

Mindeddig azonban minden jel arra mutat, hogy *Zola lakásán gázömlés történt* s ez okozta a nagy regényíró halálát és nevének súlyos rosszulletét.

A halál fölledezése.

Zola halálának körülményeit még mindig ugyanaz a homály borítja, mint a halál után való első órákban.

Zola Emil tegnap délután érkezett vissza nejével a vidékről. Meghagyta, hogy a hálószoba kályhájában a cselédek befűtsenek. A kályhának művészi szerkezete van.

Ezután Zolának a szokott időben megvacso-ráztak és este tíz órakor lefeküdtek. A cselédség *ugyanazon ételéből vacsorázott.*

Ma délelőtt fél tíz órakor a cselédség csodálkozott, hogy a hálószobában még mindig csönd van, holott máskor ilyen időben már valamelyiküket rendszerint beszélgették. Lassankint gyanussá vált előttük a dolog. Kopogtattak, s mikor hosszabb várakozás után se kaptak választ, betörték az ajtót.

A hálószobába érve *kevés szén-gázot éreztek.* *Zola, a ki a látható jelek szerint az éjjel megpróbálta, hogy az ágyból fölkeljen, felső testével a szőnyegen feküdt, míg lábai az ágyon voltak.*

Zoláné eszméletlenül feküdt az ágyban.

A szolgák gyorsan kinyitották az ablakokat és orvosokért rohantak. Az élesztési kísérletekre *Zola nején* még mutatkoztak az élet jelei, de *Zolánál az élesztés sikertelen maradt.*

A helyszínen megjelent rendőrbiztos *Zola ágyán* és a szőnyegen dejektumok nyomait találta, a melyet a szakértők megvizsgáltak.

A rendőrhatalóság nem tudja annak okát megtalálni, hogy miképen történhetett a gázömlés.

Csodálatos és a homályos körülmények között figyelemreméltó körülmény, hogy a *két kis kutyának*, a mely az éjszakát szintén Zolának hálószobájában töltötte, a *legkisebb baja se történt.*

Zoláné délután *magához tért*, de annyira ki van merülve, hogy nem tud beszélni se és a kérdésekre semminemű fölvilágosítást sem adott.

Zola életrajza.

Közismeretű tény, hogy *Zola* mint könyvkereskedő kezdte pályáját, a melyről az irodalomra tért át. Született Párisban 1840 ápr. 2-án mint egy olasz mérnök fia. Középiskolai tanulmányai végeztével Hachette párisi könyvkereskedő üzletében nyert alkalmazást. Ezen állásában írta meg első irodalmi kísérleteit, melyek a *Petit Journal* és az *Évenement* hasábjain jelentek meg. Mint elbeszélő, legelőször egy napilap regénycsarnokában mutatkozott be *Les mystères de Marseille* és *Le voeu d'une morte* című regényével. Első sikerét a *Contes à Ninon* megjelenésével aratta (1864), melyet nemsokára a *La confession de Claude* (1865) c. regénye követte, melyben már határozott körvonalakban kezdett a nagy naturalista egyénisége kibontakozni. A *Thérèse Raquin* (1867) és *Madeleine Féraut* (1868) már realiztikus nyíltsággal látjuk patológiai tüneteket elemezni. 1871 kezdte a *Rougon-Macquart* ciklust megírni, melyben egy család társadalmi és anyagi történetét igyekezett megírni, mely a második császárság korában élt. 1893-ig a következő sorrendben jelentek meg az egyes idevágó művei: *La fortune des Rougons* (1871); *La curée* (1874); *La conquête de Plassa* (1874); *Le ventre de Paris* (1875); *La faute de l'abbé Mouret* (1875); *Son Excellence Eugene Rougon* (1876); *L'assom-*

moir (1878): Une page d'amour (1878); Nana (1880); Pot-Bouille (1882); Au bonheur des dames (1885); La joie de vivre (1884); Germinal (1885); L'oeuvre (1886); La terre (1887); Le rêve (1888); La bête humaine (1890); L'argenti (1891); La débacle (1892); Le Docteur Pascal (1893). Lourdes, Rome, Paris (1895—97.) Legújabb művei: Fécondité, és a Verité a melyben a Dreyfus-pört kezdte megírni, Zolát mély lélektani és alapos megfigyelése, a részletfestés művészete, a való utáni törekvése a modern irodalom vezérévé avatta. Szintarabjaival, melyek nagy részt elbeszélésének átdolgozásai, nem tudott olyan hatást elérni, mint regényeivel.

Zola a Dreyfus-pörben.

Zola sokáig óvatosan kerülte a politikát; a Dreyfus-pör azonban őt is belesodorta a Franciaország idegeit annyira igénybe vevő pártküzdelmekbe, ami azután sok bajt hozott fejére.

Alig, hogy a haditörvényszék *Walsin-Eszterházyt* 1898. januárban első ízben felmentette, Zola mint Dreyfus lelkes védője (jan. 13.) az *Auroreban* nyílt levelet intézett *Faure* köztársasági elnökhöz (*J'accuse!*), melyben *Mercier* és *Billot* hadügyminisztert, *Boisdeffre* és *Gonse* tábornokot, a haditörvényszék tagjait és az irás megítélésével megbízott szakértőket igazságtalansággal és részrehajlósággal vádolta. E miatt a haditörvényszék kivánságára az esküdtek elé állították, akik febr. 28-án 1 évi fogságra, és 3000 frank bírságra ítélték, *Clémenceaut*, az *Aurore* kiadóját pedig négy havi fogságra és és szintén 3000 frankra.

Márc. 31-én a semmitőszék ezt az ítéletet alaki okból feloldotta, mert a hadügyminiszternek (s nem a haditörvényszéknek) kellett volna a vádkerestet megindítania.

Alig hogy a szakértői rágalmazása címén Zolát több havi fogságra ítélték, máris új levelet tett közzé, melyben Franciaországot rohadásnak indult országhoz hasonlította, melyen a „*débacle*“ (fölbomlás) szimptomái immár észrevehetőek. E levél miatt új vádkerestet indítottak ellene, de időközben (jul. 18-án) az első pörben tartották meg a végtárgyalást, a versaillesi esküdtszék előtt. Midőn az elnök az ülést zárt ülésnek jelentette ki: Zola és ügyvéde, *Labori*, tiltakozva elhagyták a termet, mire az esküdtek Zolát és *Clémenceaut* vétkesnek találták. E verdit alapján a bírák mind a kettőt 1 évi fogságra és 3000 frankra ítélték.

Zola most már a börtön elől Italiába s később Londonba távozott, hol új regényéhez anyagot gyűjtött. Midőn a rennesi haditörvényszék (1899 aug.) Dreyfust újra vétkesnek mondta, Zola az *Aurore* hasábjain ezt az ítéletet is gyalázatosnak bélyegezte. A Dreyfusnak adott kegyelem s a közbocsánat kihirdetése után azonban hazatért és erről a törvényszéket értesítette, mely *Waldeck-Rousseau*-kabinet által kihirdetett közbocsánat alapján a Zola ellen indított vádkerestet elnapolta.

Száműzetésében írta Zola új, a franciákat intő regényét, melynek címe: *Fécondité* (magyarra fordítva: Termékenység). Ez a munka első része a 4 kötetre tervezett: *Les quatre Evangélistes* című regény-sorozatnak.

J'accuse . . .

Az egész világot lázba ejtette az a cikk, a mely 1898. január 13-án az *Aurore*ben megjelent. Zola igazságot kért, és vádolt *J'accuse!* Nyílt levél volt a francia köztársaság ellen. Ebben az akkor befejezett *Eszterházy* pört tette bírálat tárgyává.

Ebben a világhíres cikkben Zola a vizsgálatból és a haditörvényszék előtt való tárgyalásból sok szabálytalanságot és törvényteleniséget emel ki és azzal vádolja du *Paty de Clam-ot*, *Revery-t*, *Billot-t* és *Marcier-t* hogy

megszégték kötelességüket. A levél így végződött:

Vádolom *Paty de Clam-ot*, hogy öntudatlan, de örögi szerzője egy igazságszolgáltatási tévedésnek, vádolom *Mercier-t* a bűnrészeséggel, vádat emelek *Billot* ellen, hogy elfojtotta a *Dreyfus* ártatlansága mellett való bizonyítékokat, *Boisdeffre* és *Gonse-t* pedig azzal vádolom, hogy segítettek neki. Vádolom *Pellieux*- és *Revery-t*, hogy bűnös vizsgálatot folytattak, vádolom továbbá *Belhomme*, *Varinard*, *Couard* szakértőket, hogy csalárd véleményt nyilvánítottak.

Vádolom a hadügyminiszterium elnökségét, hogy utálatos sajtócampagnet indított a közvélemény félrevezetésére és saját bűne el-tussolására, vádolom végül az első haditörvényszéket, hogy megsértette a jogot, amikor *Dreyfus-t* titokban tartott okirat alapján ítélte el és vádolom a második haditörvényszéket, hogy tudva felmentett egy bűnöst és ezt a törvényteleniséget parancsra követte el, a mi a törvény szigora alá eső vétséget képez.

Állítsanak esküdtszék elé és indítsanak ellenem nyílt vizsgálatot!

Zola pöre.

Ennek a cikknek három pontját inkriminálta *Billot* hadügyminiszter, aki e miatt sártpört indított Zola ellen.

Ez a három pont:

I.

. . . A hadbírság egy *Eszterházyt* mert fölmenteni és ezzel minden igazságot a legkeményebben arculított. És most vége. Franciaország arcán rajta van a szégyenfolt és a történelem meg fogja írni, hogy az ön elnöksége alatt ilyen büntényt lehetett elkövetni . . .

II.

. . . Az igazságtalan ítélet most ráveti gyanúját a hadbírságok minden ítéletére. Az első bíróság bárgyu lehetett, de a második egyenesen bűnös volt.

III.

. . . Vádolom a második hadbírságot, hogy a törvényteleniséget parancsszóra elpálastolta, mikor a jogi büntényhez azzal járult hozzá, hogy egy bűnöst felmentett.

Az esküdtszéki tárgyalás 1898. február 7-én kezdődött és tele volt izgalmas részletekkel. Nem is Zola pöre volt, hanem a *Dreyfusé*. Minden a körül fordult meg, ártatlan-e *Dreyfus* vagy nem?

Tizenhét napon át tartott az izgalmas tárgyalás, a melyen több mint száz törzstisztet kihallgattak. Ekkor bekövetkezett Franciaország második szégyenfoltja: Zolát elítélték.

A bíróság elnöke az esküdtekhez ezt a kérdést intézte:

Követett-e el Zola becsületsértést vagy nem?

A vádlott jóhiszeműségéről az esküdtszékhez nem intéztek kérdést.

Nyolc óra volt, mikor az esküdtek hosszabb tanácskozás után kimondták, hogy *Zola* vétkes. A törvényszék erre visszavonult és rövid idő múlva meghozta az ítéletet, mely szerint *Zola* Emilt egy évi fogságra és 3000 frank pénzbírsággal sújtják.

Perreux, az „*Aurore*“ szerkesztőjét ugyan-csak becsületsértés miatt 4 havi fogságra és 3000 frank pénzbírságra ítélték.

Az ítélet kihirdetése után *Zola* dörgő hangon felkiáltott:

— Ezek a kannibálok!

Az igazság.

Zolát elítélték, de az igazság, a melynek érdekében ő sikra szállott, mégis diadalmaskodott. *Faure* köztársasági elnök meghalt, utódja,

Loubet pedig nem volt ellene a *Dreyfus-pör* revíziójának. 1899. májusában a *Dreyfus* ügyében hozott régi ítéletet megsemmisítették és elrendelték, hogy *Dreyfus* új haditörvényszék elé állítják.

Akkor írta *Zola* második, gyönyörű cikkét az *Aurore*ben. Ez a cikk így végződött:

„*Le verité est en marche et rien n'arrêtera . . .*“

(Az igazság utban van és semmi se fogja föl tarthatni.)

A Rennesben tartott haditörvényszék, a mint ismeretes, *Dreyfus* mégis bűnösnek mondta ki és tiz esztendei várfogságra ítélte.

Zola az *Aurore*-ban tiltakozott a rennesi haditörvényszék ítélete ellen. Kijelenti, hogy 1898-ban határozottan értesült róla, hogy *Eszterházy* az az áruló, aki *Schwarzkoppen*-nek sok okmányt szolgáltatott ki, köztük olyanokat, a melyeket maga írt. Ezeknek az okmányoknak teljes gyűjteménye Berlinben van.

— Azóta — mondta *Zola* — örökösen attól félttem, hogy Németország egyszer arcunkba vágja a kezében lévő bizonyítékokat, a melyek hadseregünket megbecstelenítik.

Zola ragaszkodott ahhoz, hogy a kormány igyekezzék megszerezni a kiszolgáltatott okmányokat. Azt hiszi, — ugymond — hogy ha a kormány kéri az okmányokat, meg is kapja és ez új faktum volna, a mely szükségessé tenné a pör második revízióját. A cikk így végződött:

Ha a kormány visszautasítja, folytatjuk a harcot. Pörömet november 25-én kezdik uja tárgyalni Versaillesben. Ha igazságot nem szolgáltatnak, *Labori* ott mondja el azt a beszédet, a melyet Rennesben nem mondott el. Megmondja az igazságot, nem tartva attól, hogy nekem árthat, mert én kész vagyok az igazságért szabadsággal és véremmel megfizetni.

Azonban, a mint tudvalevő, 1900. szeptember 19-én a köztársaság elnöke *Dreyfus*nak megkegyelmezett, s ítéletének hátralevő részét elengedte.

Ez a diadal *Zola* diadala volt, olyan, a minőt toll talán még sohase aratott.

A félbemaradt regény.

Zola Emilt ez év májusában Párisban fölkereste két spanyol újságíró: *Ibanes* *Blasco* és *Soriano*. A fiatal spanyol írók a forradalmi eszme apostolai és lelkesedés vitte őket Zolóhoz, akinek küzdelmét, törekvéseit Spanyolország ifjusága érezte át leginkább. *Zola* Spanyolországról szólva, kifejtette, hogy az is, akárcsak Franciaország és a többi latin vidék, két történelmi eredetű bajjal küzd: a klerikalizmussal és a militarizmussal, de ezt a két bajt idővel és felvilágosodással le fogják győzni.

Azután arról szolt, hogy a latin népek elvesztették a vezető szerepet és beszélt arról az ábrándjáról, hogy a latin népek egy testté egyesülének és köztársaságokban élének, szabadon minden történelmi bilincstől. A beszélgetés legérdekesebb része az volt, a melyben *Zola* jövő munkálkodásáról és regényterveiről szolt.

— A „*Termékenység*“ és a „*Munka*“ után — mondta *Zola* — megkezdtem az „*Igazságosság*“ irását és már harmadrészevel el is készültem. A regény gerince a *Dreyfus*-pör. Ez a per még olyan élénken él az emberekben, hogy tartani lehet tőle, hogy regényem újra felszítja a militarizmus kérdését és megint vad szenvedelmek atmoszféráját kelti fel. Tanácsosabbnak láttam tehát, hogy az „*Igazságosság*“ a ciklus végére hagyjam és előbb az „*Igazság*“ című regényemet írjam meg. Az „*Igazság*“ című regényem az ifjuság neveléséről fog szólni és küzdök benne az ellen, hogy szerzetes rendeket vonnak be az ifjuság nevelésébe. A *Flaminus* páter pöre lesz regényemnek az alapja és azt akarom benne kifejteni, hogy abszurdum olyan emberekre bízni az ifjuság nevelését, akik aszkéta életmódjuk miatt megzavart és megromcsolt szellemű emberek.

— Öreg vagyok már, — mondta végezetül Zola, — és az én művem végére jár. De azért mégis fajom minden testvérének szolgálatára kész a tollam és az erőm.

Arad — Zola Emilnek.

A mikor Zola az Auroreban a *J'accuse* kezdetű cikket megírta, az egész világ liberális gondolkodású társadalmi lelkesedéssel fordult az igazság érdekében sikraszálló regényíró felé. A lelkesedés lángja szállt ország-ór-országra, városról-városra. Zolának a regényírónak nagyságát egyszerre tulszárnyalta Zola, a jognak védője.

A lelkesedés Aradon is lázas napokat teremtett. Ennek a lelkesedésnek kifejezője volt az üdvözlő távirat, a melyet 1898. január 17-én küldtek Aradról Zolának, s a melyet tizennégy ur írt alá. Az üdvözlő táviratnak ez a szövege:

Emile Zola

Paris.

Rue Bruxelles.

Hommage et admiration á Emile Zola, l'intrépide défenseur de la vérité, de la justice et des droits humains.

Eckhardt Ede, Fényes Dezső, Institóris Kálmán, Hess Henrik, Illés László, Kristyórá János, Lendvay Sándor, Neuman Adolf, Ottenberg Tivadar, Parecz Béla dr., Réthy Viktor, Somogyi Gyula, Székely Salamon, Varjassy Arpád.

(Magyarul:

Zola Emil.

Páris.

Brüssel-utca.

Tisztelet és csodálat Zola Emilnek, az igazság és az emberi jogok rendíthetetlen védelmezőjének.)

SPORT.

+ **Kopófalca-vadászverseny Aradon.** Az aradi versenyegyesület választmánya vasárnap gróf Breda Viktor alelnök vezetésével ülést tartott, a melyen elhatározta, hogy az aradi löversenyek programjába fölveszi a kopófalca-vadászversenyt (*drag-hunt-steeplechase*) és annak föltételeit a Magyar Lovaregyesület-hez jóváhagyás végett fölterjesztik. Az aradi löversenyek közül csupán 1899-ben volt ily kopófalca-vadászverseny, a melyet nagy érdeklődéssel fogadtak, s annak sikere után ujtják föl azt az idén. A drag-hunt-steeple-chasen a két első lovas *tiszteletdíjat* kap, a melyet az aradi versenyegyesület ad. A versenyben több vidéki földbirtokos s a falca után való lovaglásban *több hölgy* is részt vesz. A kopófalcaiban 20—30 kopó lesz, a melyek *Biró Albert* és *Purgly László* kopói közül valók. Az újabb programpontra is, mint a többiekre, október 15-én zárulnak a nevezések.

+ **Arad kerékpáros-bajnoksága.** Az aradi Meteor-kerékpárklub tegnap délután tartotta meg bajnoksági versenyét a nagyváradi—aradi országúton száz kilométeres távolságra. A versenyzőket pontban 11 órakor indították s az első fél négy előtt érkezett be; ez *Petkovits Béla* volt, aki az utat 4 óra 27 perc alatt tette meg. Második lett az 1 p. 55 mp.-cel később beérkezett *Bogdán Sándor*, mindketten a „Meteor” tagjai. A versenynek szép néző-közönsége volt, a melynek sorában szokatlanul nagy számmal voltak a sportkedvelő hölgyek is.

+ **Díjlövészet.** A vasárnap délutáni díjlövészetben az első mozsárdíjat *Domonkos Lajos*, a másodikat *Magyari Andor* nyerte el. A céllövés első díját ugyancsak *Magyari Andor*. A körilövészet első díját *Domonkos Lajos*, mozsárdíjat *Feszler Károly*, másodikat *Magyari Andor*, a mélylövés első díját *Feszler Károly* nyerte.

A színügyi-bizottság ülése.

(Az elmaradt kritika. — Gyulával nem egyelünk. — Övintézkedés a léghuzam ellen. — Az orkesztrum kibővítése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

A színügyi-bizottság ma délután négy órakor rövid, gyéren látogatott ülést tartott, melynek legfontosabb tárgya az ismeretes *gyulai* kérelem volt az Arad-Orosháza-Gyula szinikerület megalakítása érdekében.

Ezt megelőzőleg bemutatta *Institóris Kálmán* elnök a bizottságnak azt a színházi jelentést, amelyet *Zilahy Gyula* szinigazgató bocsátott ki az októberi szini-évad közelgő megnyitása alkalmából. Az ülésen nem volt jelen *Zilahy Gyula*, s így a bizottság nem is bocsátkozott bele a jelentés, illetőleg program birálatába s így a társulat és az előadások felett való birálati jogát a következő ülésre tartotta fenn, amikor — körülbelül egy havi működés után — pozitív és megbízható alapot fog találni az érdembeli kritika gyakorlására.

A Gyulával és Orosházával közös szinikerület ügyét a *gyulai szinpartoló egyesület* vette föl, melynek képviselőiben *Lukács György* dr. békésmegyei főispán hosszabb átiratot küldött az aradi színügyi-bizottságnak, megkérdezvén ezt: annyira befejezett tény-e az aradi szinészet állandósítása, hogy ez kizárja a tervbe vett szinikerület megalakítását? Az átirat hivatkozik arra, hogy ugy Orosházán, mint Békés-Gyulán új szinkör épült s a szinpartoló egyesületnek elsősorban az az óhaja, hogy kerületét az aradi színházzal kösse össze s csak ha ez nem sikerülne, akkor fog hasonló szándékkal *Nagyvárad*-hoz fordulni.

Mülek Lajos dr. szerint a színügyi-bizottság nem bocsátkozhatik tárgyalásba ebben az ügyben Gyulával, mert az aradi szinészet állandósítása tudvalevőleg már régebb idő óta befejezett dolog s az is csak kivételes eset volt, hogy *Zilahy* az idén játszhatott Békés-Gyulán.

Tedeschi Viktor bizottsági tag azt hiszi, hogy az aradi szinészet állandósítása dacára bele lehetne menni a tárgyalásokba. A nyári szezon olyan drága itt Aradon, s a közönség hozzá olyan kevés, hogy ő hajlandó volna módot adni az igazgatónak arra, hogy nyári szezonját azon idő alatt, míg itt Aradon ugyis szünetelnének az előadások, Gyulán és Orosházán kiegészítse.

Institóris Kálmán polgármester hozzászólása döntötte el végkép az ügyet a gyulaiak kérelme ellen. Azt mondta a polgármester, hogy eltekintve a város és az igazgató között három évre kötött szerződéstől, melyet a színügyi-bizottság a közgyűlés nélkül ugysem változtathatna meg, praktikus szempontoktól sem volna előnyös a társulat vándorlása. A diszletek folytonosan romlanának a költözködés miatt, de ettől eltekintve is az arénát azért építette a város, hogy a szinműirodalomnak itt Aradon is fészket teremtsen.

Varjassy Lajos szerint a belügyminiszter az idén is csak kivételesen engedte meg az aradi direktornak azt, hogy Gyulán játszék; azonkívül *Zilahy* maga is kijelentette az aréna-bér elengedése iránt a városhoz benyújtott kérvényében, hogy a gyulai szezon anyagilag nem segít rajta, mert bár a közönség szinpartoló, a színház szűk és kevés közönség befogadására képes.

A bizottság ezután kimondotta, hogy a szinikerület megalakítására vonatkozó tárgyalásokba bele nem megy.

A bizottság elnöke ezután beszámolt azok-

ról az övintézkedésekről, amelyeket a színház belsejében a léghuzam megszüntetésére tettek. A színház foyer-jét ezután állandóan fűteni fogják s az utcára nyíló ajtókat *szőnyeg-függönyökkel* látják el. A zenekar bejárati ajtaját, mely eddig az oldal-udvarra nyílt, befalazták, s a zenészek ezután az orkesztrum ellenkező (jobb) oldalán, a jobboldali nagypáholy alatt vágott ajtón fognak kijárni, ez az ajtó pedig fűtött folyosóra nyílik. Végül az általános panaszok kielégítésekepen ezután a *ruhatárakat is fűteni* fogják.

A zenekarnak az opera-előadások miatt szükségessé vált megnagyobbítása folytán ki kellett bővíteni az orkesztrumot is. A dobnak, üst-dobnak, stb. az orkesztrum baloldali végén a nagypáholy alá üreget vágtak. A bizottság ezeket a jelentéseket tudomásul vette. Az ülésen *Institóris Kálmán* elnöklése alatt jelen voltak: *Avarffy Ferenc*, dr. *Mülek Lajos*, *Tedeschi Viktor*, *Varjassy Lajos* és *Vannay Gyula*.

TANÜGY.

(—) **Délmagyarországi Tanítóegylet marosmelléki fiókköre** f. év október hó 9-ik napján tartja meg ezidei őszi-rendes gyűlését *Orcivalván*. Midőn erre az összes tagokat és tanügybarátokat legszívélyesebben meghívjuk, megjegyezzük, hogy a n. táni hátralékok halaszthatatlanul kiegyenlítendőek; a tagsági díjak azonban a gyűlés előtt ler. vandók. A tárgysorozata következő: 1. Istenitisztelet. 2. Választmányi ülés. 3. Biráló-bizottsági értekezés. 4. A fiókgyűlés megnyitása. 5. Elméleti és gyakorlati szakelőadások. Elnöki, bizottsági s pénztárnoki jelentések. 7. Egyéb egyleti ügyek tárgyalása, előterjesztések, vagy indítványok tétele s azok elintézése. Kartársi üdvözléssel *Koszilkov Lipót* s k. fiókköri elnök, *Reitter Károly* s. k. fiókköri jegyző.

A Polgári Takarékpénztár ügye.

(Az utolsó fórum döntése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 29.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár volt igazgatósága és felügyelő bizottságának több tagja ellen tett *bünyádi feljelentés az utolsó fórumon* is megkapta a kudarcot, a mely kezdettől fogva előrelátható volt. A nagyváradi kir. ítélőtábla vádtanácsa elutasította a följelentőknek a bünyádi vizsgálat elrendelése iránt való kérelmét s ezzel a rég huzódó ügy sorsa végleg eldőlt, a nélkül, hogy a följelentők bármi eredményt el tudtak volna érni.

A följelentést, amint ismeretes, *Dengl Lajos* és társai adták be *Pless Mór* és társai ellen, az utóbbiakat hűtlen kezeléssel megvádolva.

Az aradi kir. ügyészség a rendőrség által megejtett előnyomozat alapján, a vád képviselőjét *megtagadta*.

A följelentők erre a nagyváradi kir. főügyészséghez felfolyamodást nyújtottak be, azonban a főügyészség megerősítette az aradi kir. ügyészség határozatát és szintén megtagadta a vád képviselőjét.

Dengl Lajos és társai erre az új bünyádi perrendtartás alapján, az aradi kir. törvényszék vizsgálóbíróhoz fordultak, a bünyádi vizsgálat elrendelése iránt. *Nyirő Géza* vizsgálóbíró azonban ezt a kérelmet, mint alaptalant, elutasította.

Az aradi kir. törvényszék vádtanácsa a hasonló indokolás mellett, szintén nem adott helyt a kérelemnek.

Erre a följelentők a nagyváradi kir. ítélőtábla vádtanácsához felebbezték. A tábla vádtanácsa, amint értesülünk, *Bige Gyula* kir. ítélőtáblai bíró előadása alapján, szintén elutasította

a bűnvádi eljárás elrendelése iránt benyújtott kérelmet, illetve felebbezést. Miután ezen határozat ellen felebbezésnek nincs helye, a Polgári Takarékpénztár ügyében indított bűnvádi följelentés ezzel végkép befejezettnek tekinthető.

Hir szerint a följelentők még egy szerencsepróbálással akarnak kísérletet tenni: a nagyváradi kir. ítélőtábla határozata ellen *semmisségi panaszt* készülnek a kir. kuriához benyújtani. Miután erre azonban semmi alap nincsen, a semmisségi panasz sorsa, a mennyiben azt benyújtják, előre eldöntöttnek vehető.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Fehér Kereszt lelénház-egyesület elnöksége felkéri azon urnőket, kik még június hóban taggyűjtő ivatekaptak, hogy a hét folyamán küldjék rendeltetési helyükre.

Vizsgálat a Szulkovsky gondnokság ügyében.

(Bonni kiküldöttek Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Szulkovsky herceg gondnoksági ügye sok dolgot adott már a bonni gyámhatóságnak. Kezdvé azon, hogy Szulkovsky herceget elmebetegség miatt gondnokság alá helyezték, egész mostanig, mikor a vagyoni kezelés megvizsgálásába kezdenek, rengeteg bonyodalma volt ennek az ügynek, melynek nagyszabású voltát és érdekességét az a rengeteg földbirtok adja meg, mely a gondnokság alá helyezett herceg tulajdonát képezi. A herceg, ki szabadon él, óriás vagyona után évi járadékot kap. A szóban forgó birtokok egy része tudvalevőleg Aradmegyében van, s e körülmény folytán most itt is folyik a fenntebb említett vizsgálat.

A bonni gyámhatóság rendelte el a vizsgálatot a herceg összes magyar és ausztriai uradalmainak gyámügyi kezelésére. Elrendelte, hogy a vagyon kezeléséről a leg részletesebb és legkimerítőbb számadások ejtessenek meg, és a hercegi uradalom vezetőinek a vagyonkezelésről tett jelentése a bonni gyámhatóságnak terjesztésük be.

A vizsgálat eredményétől függnek azután a további intézkedések.

E vizsgálat megejtésére a ma este érkező budapest vonattal Aradra jöttek: *Unterrichter* Lothár báró főgyám, *Hellekessel* dr. mellékgám és *Esser* Felix, a bonni gyámhatóság számfejtője. A bizottság tagjai holnap, kedden, kimennek Pankotára a hercegi uradalomba.

Ugy látszik a gondnoksági ügy teljes rendezése vált szükségessé, ami rengeteg munkát ígér a vizsgálat vezetésére kiküldött bizottságnak, ha a kuszált dolog szálait teljesen ki akarja bogozni.

HIREK.

A román királyi pár Aadon.

— Forgalmi akadály az udvari vonat előtt. —

Arad, szeptember 29.

Vasárnap reggel az aradi pályaudvarnak fejedelmi vendégei voltak: *Károly* román király és *Erzsébet* román királynő. A királyi pár nyaralásáról indult Budapesten át Bukarestbe, s ezen útjában érintette Aradot.

Feltűnő volt azonban, hogy a királyi párt hozó gyorsvonat meglehetősen nagy késéssel érkezett be. Ezt, a mint kitudódott, kis vasuti

baleset okozta, a mely majd másfél óráig tartotta föl az udvari vonatot.

A királyi pár szombat este érkezett Budapestre, a vasuti állomáson megvacsorázott, azután az 502. számú gyorsvonattal indult *Predeal* felé.

Az összes állomásokon megtették a kellő intézkedéseket a királyi vonat fogadására. Mindazonáltal *Tápió-Szelén* megesett, hogy az 529. és 554. számú tehervonatok oly módon kerültek a sínekre, hogy a királyi pár gyorsvonatának teljesen *elállotta az útját*.

A kellemetlen helyzetben nem tudtak másként segíteni, minthogy az ujszászi állomásról segélyvonatot hozattak, a mely kiszabadította az udvari vonatot, s az *nyolcvankét percnyi késéssel* folytathatja útját.

Az ügy természetesen annyival kellemetlenebb volt, mert fejedelmi személyekkel esett meg. Az ügyről jelentést tettek az aradi Máv. üzemeltetésnek, a melynek részéről *Kovács* balesetvizsgáló megjelent *Tápió-Szelén* és a leg szigorubb vizsgálatot indította meg az iránt, hogy a váratlan forgalmi akadályért kit terhel a felelősség.

Az új évnegyed küszöbén előfizetőinket tisztelettel kérjük az előfizetés mielőbb való megújítására, hogy a lap megszakítás nélkül küldhető legyen.

— A király névnapja. Október 4-én, szombaton délelőtt 10 órakor, dicsőségesen uralkodó királyunk névnapján ünnepélyes istentisztelet lesz az Arad-vári templomban. Az istentiszteleten dr. *Csák* Cirjék rendfőnök fog celebrálni s a hatóságok képviselői s a tanuló ifjuság is ott fog imádkozni a király életéért.

— A kiegyezés. *Bécsből* táviratozzák: Ma délután a király elnöklésével a *Burgban* tanácskozás volt, a melyen részt vettek *Szell* Kálmán és *Körber* miniszterelnökök, továbbá *Goluchovszky* közös külügyminiszter. A tárgyalásokon, hir szerint, döntőlépés történt a kiegyezés dolgában a mely után a tárgyalások ma befejezésükhöz közelednek.

Ujabb bécsi távirat szerint a kiegyezési javaslatokat a két parlament elé csak október végén terjesztik be, mert az indokolás kidolgozása legalább három hetet igényel. A kiegyezés egy órától négyig tartott. Bár a király jelen volt, azért a konferencia mégse volt koronatanács, mert a miniszterek csupán jelentést tettek az eddigi tanácskozásokról és az azok során elért eredményről. A külügyminiszter, mint a monarkia jövőendő kereskedelmi külpolitikájának képviselője, volt jelen a tanácskozáson. A tanácskozások eredményét szigorú diszkréció alatt tartják, de abból, hogy a tanácskozásokat holnap folytatják, azt következtetik, hogy gyorsan akarnak végezni a még függő kérdésekkel. Azok a javaslatok, a melyeket közvetlenül a képviselőház elé terjesztenek, némi halasztást szenvednek; így a *budget* csak október végével kerül napirendre. Ez tartalmazni fogja, a mint megírtuk, a *tisztviselők fizetésemelését* is, de annak dacára a költségvetés nem fog hiánnyal zárulni.

— *Fiugyermek a trónörökös családjában.* *Bécsből* táviratozzák: *Ferenc Ferdinánd* főherceg neje, *Hohenberg* hercegnő ma egészséges *fiugyermeknek* adott életet. Ez, a mint ismeretes, a második gyermek, a mely a trónörökös

és *Chotek* Zsófia házasságából származott, az első leány volt.

— *Endrődi Sándor* Aradon. Megírtuk, hogy az aradi minorita rendház két író vendéget vár. A vendégek: *Endrődi Sándor* és *Palmer* Kálmán (Robin) ma megérkeztek. Mindketten régi ismerősei *Csák* Cirjék dr. rendfőnöknek, s az ő látogatására jöttek Aradra. A város megtekintése közben egy könyves boltban is megfordultak, hol *Endrődi* érdekes könyv-antikvitásokat vásárolt össze.

— *Külön személyvonatok M.-Radnára.* A m. kir. államvasutak aradi üzemeltetősége közli, hogy a *mária-radna-aradi* vonalon május hó 1-től bezárólag október hó 15 ig ünnep és vasárnap, valamint a m.-radai bucsuk napjain közlekedő 621. sz. vegyes vonat, mely M.-Radnáról este 7 óra 2 perckor indult és Aradra este 8 óra 23 perckor érkezett, a f. évi október hó 1-én beálló menetrend változás következtében f. évi október hó 5. és 12-én az alatt kitüntetett menetrend szerint *külön személyvonat* fog közlekedni: M.-Radna indul este 7 óra 2 perckor, Baracka 19. számú órház este 7 óra 11 perckor, Paulis este 7 óra 19 perckor, Ménes 15. számú órház este 7 óra 26 perckor, Gyorok este 8 óra 17 perckor, Mondorlok 7. számú órház este 8 óra 35 perckor, Glogovác este 8 óra 45 perckor, Arad érkezik este 8 óra 58 perckor.

— *Huszárönkéntesek vizsgálja.* Most fejezték be a m. kir. honvédhuszár-önkéntesek Budapesten *Zámory* Géza ezredes, dandárparancsnok elnökle alatt a tiszti vizsgát. Huszonkét jelentkező közül husz szerencsésen le is tette a vizsgát, s csak kettőt vetettek vissza. Ezeknek sem kell azonban tovább szolgálni, mert szabadságolják őket. *Aradról* ketten tettek sikeres eredménnyel vizsgát: *Lázár* József, ki vizsgázottak sorrendjében negyedik, és *Szalay* Lajos a hetedik lett.

— *Felfüggesztett aradmegyei jegyző.* *Páris* Gábor világosi főszolgabíró szombaton *felfüggesztette állásától Zórád* János galsai körjegyzőt, többféle hanyagság és hivatali visszaélések miatt. Egyidejűleg fegyelmi vizsgálatot is indítottak *Zórád* jegyző ellen s annak befejeztéig a főszolgabíró *Török* János világosi közigazgatási jegyzőt bizta meg a galsai körjegyzőség teendőinek végzésével.

— *Roosevelt betegsége.* Az északamerikai Egyesült Államok beteg elnökének állapotáról aggasztó hírek érkeznek. Egy washingtoni távirat a következőket jelenti: *Cortelyon*, Roosevelt elnök titkára ma délután a következő közleményt adta ki: Ma reggel *Schaffer* dr. New-Yorkból is részt vett az elnök orvosainak tanácskozásaiban. Helyi tünetek és a beteg hőmérsékletének emelkedése szükségessé tette, hogy a seb kis üregében bemetszést végezzenek, úgy, hogy láthatóvá lett a csont, a melyet kissé megtámadottnak találtak. Az orvosok teljes drainezést alkalmaztak és most biznak benne, hogy a seb gyógyulása állandó lesz. A műtétet *Lixey* dr. végezte *Lung* dr. segítségével, *Reilly* főorvossal és *Schaffer* és *Urie* doktorokkal egyetértően. Egy new-yorki sürgöny szerint *Roosevelt* bajának vérmérgezés az oka. Állapota egyre súlyosabb.

— *Aradi diákok Arany János szülőhelyén.* Az aradi kir. főgimnázium és állami tanítóképző intézet 74 tanulója és tíz kísérő tanára, összesen: 84-en folyó hó 28-án vasárnap tanulmányi kirándulást rendeztek Nagyszalontára. Az indulóháznál a nagyszalontai gimnáziumi tanári kar a tanuló ifjusággal várták és fogadták az aradiakat s élükön nemzeti zászlóval kísérték őket be a városba a *Korona* vendéglőbe. Innen a *eszonka torony*-ba mentek, hol megkö

szorozták *Arany János mellszobrát* s megtekintették az Arany emlék tárgyakat. Ezután a Kossuth-szobrot koszorúzták meg. Délután Arany János születési házát tekintették meg s az esti vonattal visszatértek Aradra. — Az aradi diákok nagyszalontai kirándulásán föllekesülve a nagyszalontai gimnázium tanulói elhatározták, hogy *Tatár Balázs* igazgató, továbbá *Király József* gimnáziumi tanár és a tanári kar vezetése mellett a 13 vértanu emlék-ünnepélyére október 6-án *Aradra jönnek*. Ez alkalommal megfogják koszorúzni a vértanuk szobrát, megtekintik az ereklyemuzeumot s részt vesznek a vesztőhelyre való kivonulásban is.

— **Lónyai grófné és az atyja.** Sok mindenféleképp adták elő a különböző tudósítók a spaai halottaság körül történeteket. Most a következő, autentikus jellegű hírből tudják a való tényállást:

Az elhunyt belga királyné rokonai már hónapok óta tudták, hogy a királyasszony halálos beteg. *Lipót* király ennek dacára azt közölte a lapokkal, hogy nevének állapota aggodalomra nem ad okot; ezeknek az értesítések célja az volt, hogy a király a saját terveit zavartalanul hajthassa végre. A királyné maga is tisztában volt azzal, hogy állapota reménytelen s épp ezért határozottan óhajtotta, hogy leányától, *Lónyai grófnétól* elbocsadjon. Nagyon szerette — második házasságát egyáltalán nem kifogásolta. De *Lipót* király mindvégig hajthatatlan maradt és bár *Henriette* királyné még a halála előtt két nappal is sürgönyben kérte az urát, hogy *Stefániát* keresse oda, a királyi apa hajthatatlan maradt. Mikor *Lónyai grófné* a halál hírére megérkezett, *Lipót* király egy udvarhölgyet bízott meg azzal, hogy *leányát utasítsa ki a szobából*. Az udvarhölgy ezt a parancsot nem tartotta teljesíthetőnek a maga részéről és erre *Klementin* hercegnő volt kénytelen atyja erélyes parancsára a nővérét könyvek között kivezetni a szobából, nehogy botrány legyen a dologból. A király fellépése valóságos konsternáció a belga vezető köröket. Tudvalevőleg *Ferenccz József* király gróf *Lónyai grófné* házasságának létrejöttét nem akadályozta meg, sem jóakarátát nem vonta meg tőle. *Lipót* király tehát eljárásával valóságos frontot csinált *uralkodók felfogásának*. Nagyon elítélik azt is, hogy *Lipót* király az elhalt királyné temetésétől minden külső pompát megvont. Hogy menyinyire ridegen viselkedett a belga király, további bizonyítéka az, hogy *Erzsébet* hercegnőnek sem engedte meg, hogy a nagyanyja koporsójáig eljusson.

— **A Kossuth-gyalázó pénze.** Helyén való határozatot hozott ma esti ülésén az *aradi Kossuth-asztaltársaság*, mint az aradi Kossuth-szobor gyűjtője. Kimondta: hogy ha valaki Kossuth Lajos emlékéért megsérti, azzal még nem engeszteli ki, ha pár koronát ad a Kossuth-szoborra. Mikor *Mosóczi Gábornak*, Arad Zimándyjának förtelmes Kossuth-gyalázása nyilvánvalóvá lett, akkor konstataáltak, hogy ez az ember az aradi Kossuth-szobor adakozói között szerepel, 6 koronával. Az aradi Kossuth-asztaltársaság, ma esti ülésén, abból a szempontból, hogy a Kossuth-gyalázó pénze ne vegyüljön az áldozatkész hazafiak fillérei közé, kimondta, hogy *Mosóczi Gábor adományát visszaküldi az adakozónak*. Hogy pedig a szoboralap ezáltal ne rövidüljön meg, az összeget a határozat után az asztaltársaság tagjai adták össze.

— **Szterényi rehabilitáltak.** Ugyanezen napon, a mikor a budapesti kir. büntető-járási bíróság *Györfy Gyula* orsz. képviselőnek *Szterényi* miniszteri tanácsos ellen tett feljelentését tárgyalta, került nyilvánosságra *Szterényi* fegyelmi ügyének ítélete. A mint fővárosi tudósítók táviratozza, a kereskedelmi miniszteriumban a *Szterényi* ellen folytatott fegyelmi vizsgálatot befejezték. A fegyelmi bizottság *Szterényi egyhangú fölmentését határozta el, mit Láng Lajos miniszter is jóváhagyott.*

— **Szüret a hegyalján.** Az idei viszontagságos időjárás egy héttel eltolta a hegyaljai szüretet idejét. Az eddigi határnap-megállapításokból az látszik, hogy az általános szüretidő az egész hegyalján október 18-ka körül lesz. *Paulis, Baracka, Borossebes és Magyarád* hegyközségei legalább erre a napra tüzték ki a szüretelés megkezdésének napját.

— **A kiadovai erdő égése.** Az aradiak kedves kiránduló helyén, a kiadovai-völgyben tegnap hatalmas tűz pusztított. Kigyuladt az erdő s a tűz az erős szél mellett feltartóztatlanul terjedt tova az óriási erdőségben. Oltani természetesen nem lehetett s az erdészek és a táviratilag előhívott csendőrök a lakosság segítségével csak a tűz tovaterjedésének megakadályozásán dolgoztak. Három erdővágást csináltak a tűz körül s ezzel sikerült is az óriási tüzet lokalizálni, ekkor már azonban több száz hold erdő elégett. A kár a kincstárt terheli.

— **Beszüntetett expressz-vonat.** A budapest-berlini expressz-vonatot, mint fővárosi tudósítók sürgönyzi, október 10-től beszüntetik. Ennek az intézkedésnek az utasok kevés száma az oka.

— **Negyedfelmillió panama.** Mannheimban, a mint lapunknak táviratozzák, óriási panama pattant ki, a mely az egész város gazdasági viszonyait alapjában megrendítette. A Mannheim melletti *Rheinauban* levő vegyészeti ipar részvénytársaság könyveinek átvizsgálásánál kiderült, hogy a könyvek hamisan vannak vezetve és a részvénytársaság alaptőkéje két és fél millió márka elveszett. Ennek folytán a részvénytársaság bejelentette a csődöt. Később kiderült, hogy nem csak a 2,5 millió alaptőke hiányzik, hanem lába kelt annak az egy millió márkának is, mely a vállalat két év előtt alaptőkéjét gyarapította s a hitelezők 900.000 márkányi követelésére sincs fedezet. A részvényeket csak a londoni tőzsdén jegyezték s a *Steinzeik* cég vezette őket be, ugyanaz, mely a kasszeli törköly-szállító részvényeit a berlini tőzsdén meghonosította. A mannheimi vegyészeti részvénytársaság összeomlásánál érzékenyen vannak érintve a felső-rajnai bank, a Schaafhausen-féle bankkegyesület Kölnben és az antwerpeni Centralbank, egyenként 300.000 koronával. A részvénytársaság felügyelő bizottsága csak 2 és fél millió márkára teszi a hiányt, a valóságban azonban több hiányzik 3 és fél milliónál. Kiderült, hogy már tíz év óta hamisan vezetik a vállalat könyveit. *Böhm Józsefet állítólag már letartóztatták.* Mannheim kereskedői köreiben óriási a konsternáció.

— **Jegyző-választás Petrisen.** A lemondás folytán megüresedett *petrisi* jegyzőségre holnap tartják meg a választást. Többen pályáznak, a kik közül komolyabb jelöltekül jáki *Tóth Pál* berzovai jegyzői irnokot és *Barb* Efrem, volt megyei gyámpénztári ellenőrt emlegetik.

— **Egy altábornagyné szélhámossága.** *Török* Ferenc altábornagy, a csendőrség első főfelügyelőjének özvegyére, mint ismeretes, csunya szélhámosságot derítettek ki. A vizsgálat kimutatja, hogy *Törökné* a spekulációs csalást követte el *Kovács* Ignác ügynök segítségével. Azon a réven, hogy Budapesten palotája van, Medgyesen házat vett. A budapesti ház tényleg létezik, azonban az értékét felülmúló adóssággal van megterhelve. Mikor a család kisült, az altábornagy özvegye és az ügynök ellen feljelentést tettek s az ügynököt ennek következtében ma letartóztatták. *Töröknét* az egész napon át vallatta a vizsgálóbíró.

— **Házasságok.** *Assael* Károly, az *Assael J. és fiai* aradi géplakatos cég belfagya, az aradi műiparnak tehetséges fiatal embere vasárnap esküdt meg *Lówy* Szidónia kisasszonynyal, *Lówy* Jakab aradvári kántinos bájos leányával. A templomi esküvőn, a melyet *Rosenberg*

Sándor dr. főrabbi végzett, nagyszámu közönség vett részt.

Mészáros Miklós az Aradi Nyomda részvénytársaság fiatal törekvő betűszedője vasárnap délután esküdt örök hűséget a helybeli róm. kath. templomban *Udvardy* Simon és neje kedves leányának, *Leontinnak*.

— **Szent Mihály napja** az a nap, mikor az ember nem hisz a zsebórájának, a harangnak és a füleinek s mikor eltöpreng, hogy hát melyik is hazudik igazán, egyszerre örömmel konstatalja:

— **Igaz, hiszen Szent Mihály napja van:** azért harangoznak hét órakor nyolcat!

Már kilenc órakor diadalmas ábrázattal fogadja a harangszót, amely nem téveszti meg többé, hogy azután — ha véletlenül a lumpok kasztjába tartozik az illető — hát újra bosszankodik azon, hogy már éjszakáznai sem érdemes, mert a kapupénz öt helyett hat óráig járja. Ez a két dolog: az óra és a ház-mester az örök nevezetességei Szent Mihálynak, mely a melankólikus napok közé tartozik. Sokan poézist is találnak benne. Ilyenek azonban nagyon kevesen vannak, mert hát Szent Mihály a hónap végére esik mindig, amikor pedig a zsebórára és a kapupénzre gondolni nem kellemes.

— **Sikkasztó ügyvéd.** *Nagykanizsa* közönségének, a mint lapunknak táviratozzák, nagy izgalmat keltő szenzációja van. A város legtekintélyesebb és leggazdagabb ügyvédje: *Hauser* János dr. megyebizottsági tag, számos intézet jogtanácsosa, *százezer koronánál több adósság hátrahagyásával eltűnt*. A szökés után megindított vizsgálatnál kitűnt, hogy *Hauser* számos sikkasztást és okirathamisítást követett el. *Hausernek* *Nagykanizsán* hetven ezer korona értékű ingatlan vagyona van, a melyre azonnal elrendelték a csődöt. A rendőrség *körözö levelet* adott ki ellene.

— **Tűzoltók nagygyakorlata.** Az aradi tűzoltókar vasárnap délután igen sok nézőközönség előtt rendezte idei záró-gyakorlatát az Atila-, illetőleg a Tököly-téren. A gyakorlatot *Stankovits* Milos tűzoltóparancsnok vezette és igazán élvezetes látvány volt nézni a tűzoltók mesés, gyors és precíz munkáját. A Forray-utca és Tököly-tér sarkán álló három emeletes ház „égett” s ezen végezték az oltási gyakorlatot a tűzoltók. Este a Jópásztor-ban kedélyes banketjük volt a tűzoltóknak a nap öröme és a gyakorlat sikerültére.

— **Halálozás.** *Klein* Fülöpné szül. *Weidenfeld* Johanna urnő ma éjjel 72 éves korában elhunyt. *Roth* Lajos és *Roth* Zsigmond, a *Roth* testvérek cég tagjai testvérüket gyászolják benne.

— **Népgyűlés Zimándközön.** A magyarországi ujjászervezett szociáldemokratapárt tegnap népgyűlést tartott *Zimándközön*. A népgyűlésen a szomszédos községek kisgazdái is résztvettek. A népgyűlés napirendjén *aföldmives és az ipari* nép helyzete és az önnálló vámterület kérdése volt. A gyűlésen *Káló* Imre elnökölt. *Poór* Árpád budapesti iparos az ujjászervezett szociáldemokrata párt vezetője tartalmas beszédet mondott. Ismertette az ipari és a földmivelő nép gazdasági helyzetét. Felhívta végül a népgyűlésen megjelenteket, hogy szervezkedjenek és csatlakozzanak a magyarországi ujjászervezettek szociáldemokrata párt zászlaja alá. Ezután *Szalay* Oszkár budapesti hírlapíró beszélt. Egy órán át fejtegette a magyar politikai helyzetet. Erősen érvelt az általános választási jog mellett. Azután a fokozatos adó behozatalát és a fogyasztási adók megszüntetését sürgette. Beszélt a kivándorlás kérdéséről is és erősen kifakadt azok ellen, a kik éhberért dolgoztatják a földmives népet. Végül *Horváth* Károlyné (Uj-Arad) buzdította a szociális érzelmű nőket s ezzel az ülés véget ért.

— Pelinka helyett — karbolsav. Székudvaron *Seferai* Onuc ottani gazda lakásába tegnapelőtt este bement egy ismeretlen, részeg ember, a kit — mikor a háziak késő este hazaérkeztek — haldokolva találtak a szoba közepén, kezében egy orvosságos üveget szorongatva. Az idegen ember részeg lévén, először is azután nézett, hogy valami pálinkafélét találjon. Eszrevette a polcon elhelyezett orvosságos üveget s annak egész tartamát felhajtotta. *Az üvegben karbol-sav volt*, amely csakhamar elbánt a részeg emberrel, aki a háziak hazatértek már utolsó perceit élte s este fél tizenegy órakor, bár orvosi segélyben részesült, meghalt.

— *Hogy terem a népdal?* Sokan irtak erről a témáról: hogy kerül közszármra egyszerre a népdal, amelynek se verselőjét, se kompozitorát nem tudja senki? Kik azok az örökös homályban rejtőzködő poéták, a kiket senki sem tanított vers-tanra, útemre és mégis szebben sir ki a soraikból a szerelmes buja, szebben csap ki a duhajkodás árja, mintha akármelyik irodalmi jelesünk szerkesztette volna. Ehhez a problémához szolgáltatunk az alábbiakban egy kis adatot. *Mezőhegyesről* kaptunk egy kis dalt, amelyet kár lenne a szerkesztői üzenetekben elparentálni. Kísérő sorai megmondják: minő eredmény inspirálta a poétát a versírásra:

Kérem szépen önöket, ha sziveskednének ezt az egy pár sor verset lapukba kinyomatni, miután kollégáim lesbe voltak vadászni és egész éjjel két és fél nyulat lőttek.

A vers első három strófája (az egészet az irodalomtörténetnek tartjuk fenn):

Ez legyen a címje *Lesvadászlat*.

Dallama, a bécsi nagy hegyek.

I.

Cukorgyár füstje fajde fekete
Gyertek jó barátim külső peregre

(Magamba) Direktor ur nem látja
nincs is gondja reája.

II.

Nagylaki határ, nem mesze van már,
Mindjárt eszünk egy kis sült kukoricát

(Magamba) A csász eztett nem látja
Mert nagy az ő határja.

III.

Nézetek csak már, a Küsty Pistát,
Eszü az ötödik csó kukoricát.

(Magamba) A gazdája ha látna,
A hasából kivájná.

A két és fél nyul története ezután következik, ugyanily zsánerben és három strófában. Utóiratnak meg „A jó dallos,“ a mint a dal „szerkesztője,“ magát nevezi, ezt írja:

Kérném szépen a tek. szerkesztőséget, ha lenne szives a legközelebbi számba közölni, *hogy kacagnánk egy kis jót.*

Hát ezt a célt eléri. Mezőhegyesen kacagni fognak egy jót, sőt — az őszinteség nem bűn, mi is megtettük. De csak, amint a népdal mondja: (magunkba.)

— *Baleset a cukorgyárban.* Egy vásott suhanc pajkossága következtében végzetes baleset érte a napokban Nagy Antal munkást a *mezőhegyesi* cukorgyárban. Nagy éppen a gépek körül foglalatzkodott, a mikor *Szeles* János, egy 14 éves munkásfiu, a háta mögé került és meglökte. Maga sem vetett szárat ezzel a cselekedetével; csak akkor szörnyülködött el, mikor Nagy lábát elkapta a gépszij, tövestől kitépte, sőt kiszakította a haskérgét is, úgy, hogy a több gyermekes családapa szörnyet halt.

— *Képkiallítás. Az Alexits-Balla* festőiskola növendékeinek munkáiból október 15-én kiállítást rendeznek, a melyen már egész komoly figyelemreméltó vásznak kerülnek tálalatra. Október 5-én vasárnap délután öt órakor *Balla* Frigyes az iskola helyiségében (Tököltyér 7. sz. I. emelet) *művészettörténeti előadást* rendez, a melyre a nagy közönséget is meghívja.

— *Leesett a diófáról.* *Kurticsán* György aradi faór ma délelőtt fél tizenkét óra tájban óvártér 7. számú lakásának udvarán felmászott egy diófára diót verni. Az ág azonban, amelyen állott, letört, s Kurticsán négy méternyi magasságból lezuhant. Súlyos sebeit dr. *Posgay* Lajos főorvos kötözte be.

— *T. üzletfeleink* szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

MULATSÁGOK.

— *Szüreti mulatság.* Az ujaradi tűzoltó-egylet javára kedélyes szüreti mulatság volt tegnap Ujaradon. A mulatságon a következő hölgyek vettek részt:

Asszonyok: Schaffer Béláné, dr. Hemmen Mátyásné, dr. Hemmen Jánosné, Bürger Ferencné, Lambert Ferencné, Leydl Ferencné, Mayr Lajosné, Vander-Wenne Ferencné, Flórián Józsefné (Arad), Stranzinger Péterné, Fock Ignázné, Wallinger Józsefné, Felsmann Alfrédné, Fernbacher Tamásné, Wander Wenne Jánosné, Heinczl Andrásné, Petule Jakabné, Morschl Györgyné, Schmidt Ferencné, Gehl Ferdinándné, Klug Ernőné, Németh Gézőné, Smolenszky Károlyné, Kebely Károlyné, Schork Mártonné és Ferencné, Rey Lórinoné, Schmitzer Jakabné, Weil Károlyné, Biringer Antalné, Wagner Győzőné, Herold Antalné, Kolb Bálné.

Leányok: Schaffer Irénke, Kebely testvérek, Van-der Wenne testvérek, Nisch Ida, Hartmann Hermina, Gehl Berta, Schmidt Helén, Schmidt Eliza, Wagner Eta, Smolenszky testvérek, Klug Rózsika, Klug Katica, Martini nővérek, Biringer Teréz, Schork Etel, Wagner nővérek, Focht Magda, Friedrich Etelka (Arad), Kolb testvérek stb.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Sajtópör egy választás miatt.* A tavalyi általános képviselőválasztás alkalmával a *battonyai* kerületben Babó Lajos szabadalvűpárti és *Vertán* Etele függetlenségi és 48-as párti jelölt állottak szemben egymással. A választási küzdelmek hevében az „Arad és Vidéke“ című laphoz tudósítás érkezett, a mely azzal vádolta *Kövér* Béla mező-kovácsné házi fűszolgabíró, hogy a szabadalvű párt jelöltje érdekében hivatalos befolyását érvényesíti. Kövér Béla erre fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen, de Csanádvármegye alispáni hivatala sajtópört indított az említett közlemény miatt. A közleményért *Faragó* Rezső, az Arad és Vidékének az időben munkatársa vállalta el a felelősséget. A sajtópör tárgyalása mára volt kitűzve a nagyváradi esküdtbíró elé, miután azonban a vádlott azon nem jelenhetett meg, a tárgyalást *elnapolták.*

§ *Elitelt tolvajok.* *Reucz* György, a sokszoros aradi tolvaj ma ismét a törvényszék előtt állott. Már több lopásért előzőleg elitelték s ma újabb egy évi fogház büntetést kapott. Egy másik tolvajra, *Molnár* Andrássra egy egész sereg lopásért tizenhárom havi fogház büntetést szabott a törvényszék.

§ *Falkai összbüntetése.* Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti törvényszék ma összbüntetést mért ki *Falkai* Lászlóra, a posta sikkasztójára, a ki 40.000 koronával Amerikába szökött, de onnan visszahozták. A büns levélhordót előbb három évi fegyházra ítélték, de védőjének, dr. *Vásonyi* Vilmosnak felebbezésére a felső bíróságok leszállították a büntetést s azt csupán *egy évi* börtönben szabták meg. Énnyit kapott *Falkai* a sok enyhítő körülményre figyelemmel a negyven ezer koronás sikkasztásért. Később kitént azonban, hogy már előzőleg szüntén elsikkasztott egy postautalványt, a mely mindössze 20 koronáról szólt. Ezért újra törvény elé állították és külön *fél évi* börtönre ítélték. Mivel a két büntetést egyesíteni kell a törvény értelmében, szükségessé vált a

mai tárgyalás, melyen a bíróság dr. *Szabó* Géza bíró elnöklésével dr. *Polónyi* ügyész indítványára és dr. *Rács* Dezső felszólalása után *Falkai* összesen *egy évi és öt havi* börtönre ítélt. A posta híres sikkasztója e szerint nemsokára ki is szabadul, mert fogságából eddig már majdnem egy évet kitöltött.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Nyilatkozat.

— A jótékony egyesületek szövetkezéséhez. —

Arad, szeptember 29.

Az *Aradi Közlöny* 22-ik számában *Jótékony egyesületek szövetsége* cím alatt, cikk jelent meg, melyben a vezetésem alatt működő *aradi szegénytanulókat segélyező egyesület* nek, az *aradi Fehér Kereszt* egyesülettel való egyesüléséről, mint befejezett tényről (?) írnak!

Az említett cikkben ez van elmondva: „*Özv.* *Hauser* Károlyné urnő, a szegény tanulókat segélyező egyesület elnöknője, az egész egyesület nevében határozott, ígéretet tett arra nézve, hogy a szövetkezésbe belemegy.“

A leghatározottabban kijelentem, hogy a *fentebb elmondottak nem felelnek meg a valóságnak, mert én soha senkinek nem mondtam, hogy az egyesülésnek bármely formáját, a magam részéről elfogadnám; ellenkezőleg: mindenkinek kijelentettem, hogy az egyesítés ellen vagyok.*

Az van abban a cikkben írva, hogy *én* az egész vezetőség nevében — határozott ígéretet tettem.

Ugyan kérem, hogy tételzenek fel rólam annyi naivitást, hogy én, mikor egy erkölcsi testület egész jövőjéről van szó, az egész testület véleményének kikérése, meghallgatása nélkül nyilatkoznék.

Nem, nem; ilyen meggondolatlanságot én még nem cselekedtem és nem is fogom megtenni! Azt átengedem másoknak!

Bár burkoltan, de azért elég érthető módon még azzal is meggyanúsítja a cikkíró egyesületünket, — hogy csak pénzt gyűjtünk és kevés gondunk van a szegény gyermekek segélyezésére!

Ilyen képtelen gyanúsításra — úgy érzem — fölösleges felelnem. Hiszen minden elfogulatlan aradi ember tudja, hogy az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület *tíz éven át, minden évben ötszáz aradi illetőségű gyermeket részint felöltöztetett tetőtől talpig téli ruhával, részint négy hónapban át ellát naponta tápláló, meleg étellel.*

Legyen egészen megnyugodva a cikknek írója: mi minden jogos kérést teljesítünk. Kérdezzék csak meg *Sarlót* Domokos tisztelt főkapitány urat, aki istápostojaink névsorát minden évben felülvizsgálja.

A személyemre és munkálkodásomra pazarolt elismerő szavak, velem szemben eltévesztették a hatásukat. Jó lesz azokat, mások részére fenntartani.

Teljesítse mindenki saját kötelességét, hivatását! Mi is folytatjuk a munkánkat, *de önállóan!*

Hiszem, sőt tudom, hogy a tisztelt közönség, mely egyesületünket szeretettel veszi körül, nekünk ad igazat!

Özv. Hauser Károlyné, özvedesné,
a szegénytanulókat segélyező egyesület
elnöke.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— *Fagykar a szőlőkben.* A m. kir. földművelésügyminiszter gazdasági tudósítói az ország több vidékéről jelentették, hogy szeptember hó 23. és 26. közti időben éjjelenként ismételve *dér és fagy* volt, mely főleg a mélyebb fekvésű és be nem ért szőlőkben tetemes károkat okozott.

— *Fizetésektelenségek.* A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: *Keleti Gyula, kereskedő* *Hatvan*. — *Schön-Hani kereskedő* *Kassa*. — *Schwartz Bernát, kereskedő* *Pruska*. — *Salzer M. kereskedő* *Sopron*.

* Az ezen rovat alatt közölttéért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 29

Déltőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv győnge. Lanyha irányzat mellett 25.000 métermázsa került forgalomba, 5 fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonaneműek báyadtak. Időjárás esős.

Zárulat 12 órakor:

Buza októberre	6.85 — 6.86
Buza 1903. áprilisra	7.12 — 7.13
Rozs októberre	6.12 — 6.13
Rozs 1903. áprilisra	6.26 — 6.27
Zab októberre	5.61 — 5.62
Zab 1903. áprilisra	5.90 — 5.91
Tengeri szeptemberre	— — —
Tengeri 1903. májusra	5.49 — 5.50
Káposzta-repce októberre	12.15 — 12.25

Zárulat 5 órakor:

Buza októberre	6.88 — 6.89
Buza 1903. áprilisra	7.13 — 7.14
Rozs októberre	6.15 — 6.16
Rozs 1903. áprilisra	6.30 — 6.31
Zab októberre	5.60 — 5.61
Zab 1903. áprilisra	5.90 — 5.91
Tengeri szeptemberre	— — —
Tengeri 1903. májusra	5.50 — 5.51
Káposzta-repce októberre	— — —

Zárulat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	684.—
Magyar hitelrészvény	725.50
Leszámítolóbank részvény	460.—
Rima-Murányi vasmű részvény	494.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	715.—
Közuti vasut	623.—
Városi villamos vasut részvény	328.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti ár- és értéktőzsdén.

Budapest, szeptember 29.

Magyar aranyjárdék 4%	119.60
Magyar koronajárdék 4%	97.80
Magyar arany 4%	—
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsajegy kölcsön	205.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	181.50
Oszták papírjárdék	100.80
Oszták járdék ezüst	100.80
Oszták járdék arany	121.50
Koronajárdék	99.75
1860-iki államsorsajegy	151.50
Oszták-magyar bankrészvény	1585.—
Magyar hitelbankrészvény	726.—
Oszták hitelbankrészvény	685.25
Oszták-magyar államvasut	716.—
30 frankos arany (Napoleondor)	19.06
Német birodalmi márka	117.—
London	239.45
Páris	95.10

NAPIREND.

Szeptember 30. Kedd. Róm. kath. naptár: Jeromos. — Protestáns naptár: Jeromos. — Görög-keleti naptár (szeptember 17.): Zsófia vértanú. — A nap két 5 óra 43 perckor, nyugszik 5 óra 24 perckor. — A hold két 4 óra 9 perckor, nyugszik 4 óra 40 perckor.

Kölesy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 1/2 — 12 1/2 óráig; kedden, csütörtöken és pénteken délután 1 1/2 — 2 1/2 óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége melletti filésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvösebb, esős.

Szeptember 30. Az aradi kereskedelmi- és iparkamara teljes ülése délután 5 órakor. — Jegyzőválasztás Petrisen.

Próbálja meg

könyv-, papir- és zenemű szükségleteit

Révész Nándornál

beszerezni.

Olcsó árakról és szolid, pontos kiszolgálásról fog meggyőződni.

Telefon: 365.

CSARNOK.

Jegyzetek az aradi vár ostromáról.

Irtá: Galsai Kovách Ernő, [14]

1848—49. honvédtörvény.

(Folytatás.)

Az 1849-ik év.

Az újév napja, amilyen a politikai életünk is, zord hideg és ködös volt. En a századommal együtt, mindig a Varga-ház pusztta szobáiban tanyáztam betört ablakok mellett, a kandallókban folyton rakott tüzek füstjében.

Miután el lett határozva, Uj-Aradot elfoglalva tartani, a csapatok a városban elszállásoltattak.

En Uj-Aradnak a temető felé menő utcájában egy becsületes, jóra való sváb paraszt házába jutottam.

Általában az itteni német népség a magyar nemzeti ügy irányában igen jó érzellemmel viseltett. Mindannak dacára, hogy az osztrákokban ők a német brudert tekintették és azokkal is iparkodtak jó lábón állani, igazi érzelmeük és rokonszenvük mi velünk volt; amiről volt alkalmunk meggyőződést szerezni, és mondhatni, hogy szabadságharcunkban hűbb társunk s szövetségeseink nem volt, mint a magyarországi német és sváb elem, kivéve Erdélyben a szászokát.

Ezen napokban hozatott ide a kormányunk Mármarosból bányászokat, a vár elleni aknamunkákra; — amire ugyan a dolog nem került és semmi okoknál fogva sem kerülhetett; aknak alkalmazását kizárta a helyzet s a terv csak egy theoretikus eszméje volt Gaálnak, a ki csupa theoria is volt.

Azután a bányászokat a vár körül felállítandó ágyutelepeknek az építéséhez használták, a mely munkánál már nagy hasznukat lehetett venni; különösen a mostani fagyos, téli időszakban, a midőn a megfagyott földdel, mint a kemény kösziklakkal kellett elbánni, a mihez azután olyan kemény marku embereket, mint a bányászok, sikerrel lehetett használni.

Mi ezen ágyutelepek nagyon örültünk, hogy némileg viszonyozhatjuk, a mit a várbeliek eddig szegény Aradvárosa ellen vétektek.

Január 9-én Uj-Arad alatt, a vár felé, az első hidnál lett ezen éjszaka egy ágyutelep a csontkeménységű földben, a bányászok által megásva, a melynek fedezésére én voltam századommal kirendelve. A hideg rendkívüli nagy volt, s mi, akik nem dolgoztak, csaknem megfagyunk. Mondhatom, hogy nagyon kínos éjszakánk volt.

Január 12-én a várbeliek azt hívnék, hogy ezen telepben már ágyuk is vannak beállítva, ezek elfoglalására éjszaka a várból kirohantak. Az ottani szolgálton a 30-ik zászlóaljából az 1-ső század volt, Bornemisza báró százados alatt, ki ismeretes volt bátoralan természetéről. Ezek az ellenséges támadás elől azonnal el is futottak és miután az ellenség ott ágyukat nem talált, a sánctól hánytá hamarjában szét.

En ezen éjjelen tábori inspekciós százados lévén, egy tartalék századdal azonnal oda siettem, a mieink erősítésére; de amint odaértem a századdal szuronyt szegezve, a várbeliek már visszavonultak és én ott egy halott császári katonát találtam. Kiről később azt hallottuk, hogy saját tisztje lötte le, mert magyar volt és ezzel az alkalommal ő hozzánk át akart ugrani!

Január 18-án a békési önkéntesek Uj-Aradról Mikalákára lettek áthelyezve, hogy a vár ez oldalról is körülzárva legyen, mert most a befagyott Maroson szabadon lehetett mindenféle közlekedni. Itt szolgált Baránovics Feri százados is, ki ezen időben nekem a legjobb barátom volt és ennek a társaságában töltöttem én el ezen zimankós téli idők hosszú estéit, hol hol itt, hol amott, Aradon, a vártól messzebb fekvő utcákban levő kocsmában, ahol biztosak voltunk a várnak bombái és granátjaitól. Itt azután szolgált reggelig a cigányzene, zsufova ember-ember hátán honvédek, huszárok, nemzetőrök és önkéntesekkel, kik közül híres mulatók voltak a békési önkéntesek; kik szállásukra sem mentek, hanem a korcsmában rak-

ták le fegyvereiket és patrontásukat. Azokat azután másnap reggel nyakukba akasztva, innen indultak a fegyvergyakorlatra, vagy a szolgálatra. A korcsmák voltak ezeknek az éjjeli szállásaik, azért is ha reggel riadót vertek, mindig a békési önkéntesek voltak az elsők, akik fegyverestől, teljes felszereléssel a helyen álltak. Ha pedig az ellenség támadott kora hajnalban, mire a többi csapatok kiérték a tere, a békési önkéntesek már ott puskáztak az ellenséggel, vagy azt már vissza is kergették. Mi eleinte csodálkoztunk az azonnali készenlétük miatt, azután megtaláltuk a rejtély kulcsát. Miután ők éjjel át levették nem voltak a korcsmákban, puszkájuk és felszerelésük a falhoz támasztva állott, riadó esetében felöltözniök nem kellett, hanem kapták a puszkát a kezükbe, a felszerelést a nyakukba, egyszerre csatakeszen álltak; míg a többi honvédek, kik éjjeli nyugalomra lefeküdtek, álmukból a riadóra felébredtek, a ruhájukat magukra öltötték és sikra szálltak, addig a békési önkéntesek harcoltak az ellenséggel. Ők szerették az éjjeli riadót, mert a korcsmákban azonnal megugorhattak fizetés nélkül. A miről hallottam a korcsmárosokat panaszkodni. Nagy korhelyek voltak, de vitéz és bátor katonák, mint önkéntesek, részben kiszolgált katonák és világot próbált emberekből álltak.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahoncra szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik

özv. SOLYMOS JÓZSEFNÉ

elhunyt alkalmából irányunkban megnyilatkozott nagy részvétükkel bánatunkat enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuton hálás köszönetünket.

Arad, 1902. szeptember 29.

A gyászoló család.

Jó órákat olcsón

kita 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrad János

órágyára,

aranyárak kivitelű háza

BRÜX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra	frt 3.75.
Valódi ezüst rem. óra	5.80.
Valódi ezüst lánccs	frt 1.20.
Nickel ébreztető óra	1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimérral van kintüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomon. 1890

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar-francia,

francia-magyar levél fordítására keresek fordítót. Cím: Teleki Géza Arad postresztánt. Árát megjegyezve. 1898

Szöke 8.

Legyen kegyes és ne erélyeskedjék. Nem szolgáltam reá, mert lehetetlen volt. Kérem szíves újabb levelét, és akkor majd szóval indokolom elmaradásomat. 5024

Magyar és német

levelezésben perfect könyvelő hölgyet elfogad, Krausz Elemér és társai drogua üzlete, Arad, Andrássy-tér. 1668

Német-magyar Bonne

gyermek mellé ajánlják. Szíves megkeresések „Bonne” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 1669

Kezdő.

Válaszát igen kérem és hön öhajtom. 5022

Elköltözés miatt

november elsejére, esetleg előbb, kiadó egy utcai lakás 4 szoba, mellékhelyiségek és kertel. Bővebbet Kápolna-utca 21. 1659

Droguista gyakornok

Krausz Elemér és Tsai Arad, Andrássy-tér, nagybani drogua üzlete, egy 4 közép iskolát végzett jóházból való csinos külsejű fiatal embert, előnyös feltételek mellett, elfogad. 1667

Csillag.

Sajnálom, hogy nem jelent meg, én pontos voltam. Legyen szíves, újabb pontos helyet és időt meghatározni. 5023

Hirdetés.

Kovaszincz hegyközség

folyó évi október hó 2-án d. e. 8 órakor Kovaszincz község székházánál

rendes közgyűlést

tart, melyre idegen községekben lakó itteni szőlőtulajdonosok tisztelettel meghívattak.

Tárgy: A folyó évi szüret határidejének megállapítása. Kovaszincz, 1902. évi szeptember hó 25.

Schauer Miklós,
hegyközségi elnök.

1696

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt Szeplő, májfolt, bíbros, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot. E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

===== Nappal is használható! =====

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsza és krém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

☞ Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól! ☜

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olecsobb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vojtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

Telefon 322.

Első rendű hasított Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ternovai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a taurizi országút melletti raktárból. 704

Borszivattyúk

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott 703

tüzi fecskendők,
kutak és gummi tömlők
gyári áron.

Javítások elfogadtnak.

MINDEN HOLGYNEK
SZÜKSÉGES ARCZBÖRE MEGVÉDÉSÉRE A
FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMÉT

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrtakát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjeggyel vannak lezárva.

☞ Hamisítványoktól tessék óvakodni! ☜

Egy tégely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér. Margit poudert 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Armin, Elekén: Ifj. Pekker István, Földékon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyóron: Masznik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevezesen: Schlögl Pál, Kanágotán: Fejes Lajos, Kertészon: Hackenberger László, Mégyesyháza: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskázán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy Halmágyon: Hanzéros Adam, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszin János, Pankótán: Posevitz Gusztáv, Pityaroston: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Uj-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Olecsobb mint bárhol!

Alkalmi bevásárlási forrás
az őszi és téli idényre
férfi-, fiu- és gyermekruháknak
csakis

Moskovitz Izidor

férfi-, fiu- és gyermekruha raktárában

Aradon, Andrássy-tér 8. sz.

(A minorita-templommal szemben.)

És pedig: férfi-, fiu- és gyermeköltönyök, felöltők, ráglán, havelok, menesikoff, hálópongyolák, városi és utazó bundák, stb. a legmérsékeltebb árakon kaphatók. — A n. é. közönség szíves pártfogását és jóindulatát kérve, maradok teljes tisztelettel

MOSKOVITZ IZIDOR

ARADON, 1677

Andrássy-tér 8. szám. (A minorita-templommal szemben.)

Olecsobb mint bárhol!

Olecsobb mint bárhol!

Olecsobb mint bárhol!

NEUMANN M.férfi-, fiu- és gyermek-ruha telepe
ARADON,

csász. és kir. udvari szállító

Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

1502

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

Ezt tessék olvasni!!

Néhány nyilatkozat a bel- és külföldről — egy pártolásra méltó aradi gyártmányról:

Knéz. 1902. ápr. 21.

Meer Mór és fia festékkereskedésének
Aradon.*Az amerikai lakkkal teljesen meg vagyok elégedve, mert még a legneveltebb időben is legkésőbb egy óra alatt megszárad és a lányoma nem látszik meg rajta; szóval a hirdetésben nem ígér sokat. Tisztelettel*Wrede György,
plébános.

(Németből fordítva.)

T. Meer Mór és fia uraknak

Arad.

Kérem nekem ismét 5 kilót az Önök kitűnő padló lakkjából küldeni, gondolom, hogy a közép-szintűből volt.

Graz, 1902. márc. 11.

Arming Fanny
kapitány özvegye.

(Németből fordítva.)

Meer Mór és Fia uraknak

Aradon.

Szíveskedjenek legsürgősebben 200 kgr. amerikai padló-lakkot és pedig 100 kgr. 1-est és 100 kgr. 2-est cizmemre küldeni.

Miközben kérem, hogy csak a szokott jó minőségben küldeni szíveskedjenek, elvárom mielőbb szállítási értesítéseket és jegyzek

Sarajevo, 1902. szept. 5.

Kiváló tisztelettel
Steiner Jakob.**Kapható:****3 szép színben 1 Ko. tiszta sulyt tartalmazó üvegekben 1 kgrót 1 forintért**

Temesvár, 1902. III/24.

Meer Mór és Fia festékkereskedő cégnek
Arad.

Szíveskedjenek cizmemre postafordultával az Önök által feltalált és többszöri használat után kitűnően bizonyult 3 üveg szobapadló-lakkot küldeni (világos sárga.)

Dr. Szentkláray Jenő,
apátkanonok.

(Németből fordítva.)

T. Meer Mór és Fia uraknak

Arad.

Kérünk részünkre 10 kiló amerikai padló-lakkot, sötét sárga színűt, a volt minőségben küldeni.

Weissenbach, (Felső-Ausztria) 1902. április 1.

Rötzer és Antosch.

Meer Mór és Fia

festéküzletében, Aradon.**STERN M. A.**Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos
női-felöltő áruháza.**Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.****Ujdonságok naponta érkeznek.**

2602

ALAPITTATOTT 1875.**TELEFON 238.**